„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

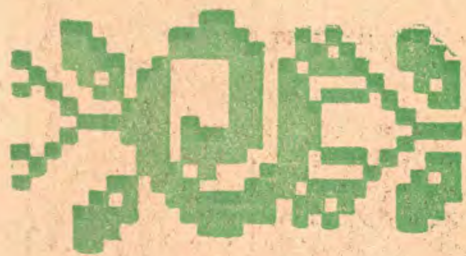

Ніва

№ 19 (63) БЕЛАСТОК, 12 МАЯ 1957 г. ГОД II

Калектыў мастацкай самадзейнасці ў Кляшчэлях падрыхтоўваецца да фестывалю. На здымку: інсцэніроўка вальса «У прыфрантовым лесе» у выкананні гэтага-ж калектыву. *Фото — Ю. Лясоцкі.*

СВЯТА МАЛАДОСЦІ

«Дарога на VI Сусветны фестываль моладзі і студэнтаў у Маскве адкрыта для ўсіх — не гледзячы на светапогляд, палітычныя і рэлігійныя перакананні, расу і нацыянальнасць».

Выжэй успамянутую заяву, Міжнароднага фестывальнага камітэта, моладзь свету сустрэла з вялікім задавальненнем і радасцю. Цяпер, няма такой краіны на свеце, дзе-б моладзь не гаварыла аб Маскоўскім фестывалю, не марыла ўзяць удзел у гэтым вялікім маладзёжным мерапрыемстве.

VI Сусветны фестываль моладзі, які адбудзецца ў канцы ліпеня і пачатку жніўня г. г. у Маскве, будзе вялікім, незабыўным святам маладосці, святам дружбы і міру.

На Маскоўскі фестываль прыедуць прадстаўнікі маладзёжных арганізацый звыш 150 краін свету. У гэтыя дні Масква будзе гасцяваць звыш 30 тысяч дэлегатаў з Кітая, Чэхаславакіі, Польшчы, Індыі, ЗША, Канады, Англіі і іншых краін.

Ва ўсім свеце арганізуюцца штораз шырэйшыя кругі зборак грашовых складчын на папаўненне міжнароднага салідарызацыйнага фонду.

З гэтага фонду скарыстаюць дэлегаты моладзі каланіяльных і гаспадарча адсталых краін, якія не маюць магчымасці аплаціць, зрэшты не малых, коштаў звязаных з падарожжам у далёкую Маскву.

І так, моладзь Галандыі, вырашыла дапамагчы прыехаць на Маскоўскі фестываль моладзі з Антыльскіх Астравоў. Вядома, што падарожжа з Карыбскага мора ў Еўропу каштуе нямала.

Далёкім Сенегальчыкам вырашыла дапамагчы моладзь Фінляндыі, а Суданчыкам — маладыя немцы з Заходняй Нямеччыны. Таму ініцыятыва маладых галандцаў, фінляндцаў і немцаў, заслугоўвае на асаблівую пахвалу.

Праграма фестывалю — вельмі рознастайная. Напрыклад, вельмі цікава прадбачацца сустрэчы моладзі розных краін, між іншым, адбудуцца сустрэчы маладых шахцёраў, чыгуначнікаў, настаўнікаў, працаўнікоў будаўнічай прамысловасці, сялянскай моладзі і іншых.

Фестываль стварае вялікія магчымасці для абмену думкамі і поглядамі, правядзення спрэчак, прыязных гутарак, навядзення прафесіянальных кантактаў і кантактаў паводле індывідуальнага зацікаўлення кожнага з удзельнікаў.

Праз увесь час фестывалю моладзь свету будзе дэманстраваць культуру і мастацтва сваіх народаў.

Моладзь усяго свету, зараз праяўляе вялікае зацікаўленне да VI Сусветнага фестывалю, а ў след за гэтым і да ўсяго Савецкага Саюза — краіны ў якой адбудзецца фестываль.

Толькі ў нас, у Польшчы, нейк зусім ціха. Мы ў параўнанні з моладдзю іншых краін вельмі спазніліся з падрыхтоўкай да фестывалю.

Усяго толькі 2 месяцы таму паклікана ў нас да жыцця фестывальны камітэт, які на боку кажучы праз гэтыя два месяцы амаль нічога не зрабіў.

Ды і наогул у нас зусім мала гаворыцца аб фестывалю. Друк маўчыць, радыё таксама. Толькі Галоўнае Праўленне ТПГІР раскручвае гэтую справу.

Цешыць нас толькі факт, што сярод беларускай моладзі, пражываючай у Польшчы, апошнім часам нешта пачало рабіцца ў гэтым напрамку.

Ды і наогул, хоць з Беласточчыны прадбачыцца выезд невялікай дэлегацый на фестываль — ўсяго 20 чалавек, аднак тут падрыхтоўка да фестывалю бадай найлепш адбываецца.

На Беласточчыне, першы ў Польшчы, сарганізавана Ваяводскі фестывальны камітэт, старшынёй якога выбрана намесніка старшыні Прэзідыума ВРН — Яна Чаплю.

Пры Ваяводскім фестывальным камітэце ўтворана тры секцыі, якія кіруюць падрыхтоўкамі да фестывалю.

Секцыя арганізацыйная адказна за арганізаванне Павятовых фестывальных камітэтаў, зборку фонду на выезд дэлегатаў (на Беласточчыне намечана сабраць 100 тысяч злоты) і за выбары дэлегатаў на фестываль. Вялікая і адказная праца стаіць перад арганізацыйнай камісіяй на пярэдадні фестывалю. Як вядома, праз нашу краіну ў дарозе на фестываль будзе праязджаць многа моладзі з заходнееўрапейскіх краін.

Прадбачыцца, што ў перадфестывальныя дні праз Польшчу будзе праязджаць каля 7.200 дэлегатаў. Інакш кажучы, што чацвёрты заграінчны дэлегат будзе праз некалькі гадзін госцям Польскай моладзі.

Беласток, так сказаць, з'яўляецца Меккай для эсперантыстаў усяго свету. Хто ведае, ці гэтыя дэлегаты праязджаючы цераз Польшчу не захочуць пабываць у Беластоку.

Варта ўжо зараз падумаць Ваяводскаму Фестывальнаму камітэту над тым, каб як найлепш сустрэць дарагіх гасцей, варта падумаць хоць аб нейкіх скромных падарунках нашым замежным сябрам.

Паклікана таксама прапагандовую секцыю, якая з'яўляецца адказнай за інфармаванне насельніцтва аб падрыхтоўцы да фестывалю. Нажаль гэтая секцыя, кіраўніком якой з'яўляецца рэд. Лазінскі, амаль нічога не робіць. Таму насельніцтва Беласточчыны зусім мала ведае аб гэтай падрыхтоўцы.

Мала лепш працуе і трэцяя, культурна - асветная секцыя, за працу якой адказвае, працаўніца аддзела культуры ВРН грам. Марыя Кульчынская.

А ці-ж не час было-б заняцца арганізаваннем конкурса дэкламацыі ці конкурса на найлепшы самадзейны мастацкі калектыў і найлепшых з іх падрыхтоўваць да фестывалю? У нас-жа на Беласточчыне ёсць толькі таленавітых гурткоў мастацкай самадзейнасці. Пакуль што яны спяць. Аб фестывалю амаль зусім не ведаюць. Ужо час разгарнуць сярод іх актыўную, перадфестывальную дзейнасць.

Пакуль што Беласточчына можа пахваліцца толькі адным Гайнаўскім паветам.

Павятовы Фестывальны камітэт у Гайнаўцы, старшынёй якога выбрана таленавітага, энергічнага маладзёжнага дзеяча — Кастуся Ляшчынскага, апрацаваў падрабязны план перадфестывальнага дзеяння.

Гайнаўскі Фестывальны камітэт у бліжэйшых днях арганізуе сустрэчу народных мастакоў павета. Як вядома жыве тут многа беларускіх самародных скульптараў, жывапісцаў, каруначніц і іншых мастакоў.

Члены Фестывальнага камітэта хочуць абмеркаваць з народнымі мастакамі тэмы іх бліжэйшых прац, так каб прадметы, якія яны зараз выканаюць маглі стацца падаркамі на фестываль.

На чэрвень прадбачана сарганізаваць у Белавежы вялікі перадфестывальны маладзёжны фестын, а ў Гайнаўцы — фізкультурны фестын.

У Гайнаўскім павеце штораз шырэй разгортваюць перадфестывальную дзейнасць беларускія гурткі мастацкай самадзейнасці. Напрыклад гурток мастацкай самадзейнасці з Кляшчэляў, пад кіраўніцтвам Галіны Місеюк ужо даў два перадфестывальныя цікавыя канцэрты. У бліжэйшых днях выступіць ён у Нурцы. Добра таксама працуе беларускі мастацкі самадзейны калектыў у Навасадах пад кіраўніцтвам настаўніцы Тамары Бусьняк.

Да Маскоўскага фестывалю засталося ўжо зусім мала часу. Думаць і абмяркоўваць ужо няма калі. Трэба распачаць актыўную працу сярод моладзі, так як гэта робяць таварышы з Гайнаўскага Фестывальнага камітэта.

Наша моладзь павінна жыць Маскоўскім фестывалем, так як жыве ім моладзь іншых краін.

В. БАРШЧЭЎСКІ

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Заклік Сусветнага Совета Міру аб спыненні доследаў з вадароднай зброяй

БЕРЛІН. — Сусветны Совет Міру апублікаваў наступны заклік:

«Зараз праводзяцца доследы з атамнай зброяй. У выніку гэтых доследаў распыльваецца ў паветры «Stront — 90», які атручвае землі і воды, выклікае захворванні ракам і бялачкай. Прадоўжванне гэтых доследаў можа давесці да ўтраты здароўя і да гібелі шмат пакаленняў людзей, а асабліва дзяцей.

Атамная вайна вынішчыла-б мільёны людзей і спустошыла-б цэлыя кантыненты. Нягледзячы на гэта, што ні адна краіна, ні адзін народ не хочуць гэтай вайны, яна наяўна падрыхтоўваецца, а некаторыя нават згодны з гэтым.

ЗША і СССР праводзяць далей доследы з атамнай бомбай. Далучаецца да іх Вялікабрытанія.

Дамагаемся спыніць гэтыя доследы. Дамагаемся зараз-жа заключыць дагавор у справе спынення гэтых спроб.

Такім чынам зможам выратаваць жыццё нашых дзяцей. Наканец гэта ўрады да паразумлення ў справе знішчэння атамнай зброі і недапушчэння да вайны. Галасы пратэсту знойдуць водгук, калі падымуцца ва ўсіх краінах. Яшчэ можам адвярнуць пагражаючую небяспеку.

Бюро Сусветнага Совета Міру
Берлін, 2 красавіка 1957 г.

У братняй Чэхаславакіі

У канцы красавіка ў Чэхаславакію выехала польская ўрадавая дэлегацыя.

Падчас свайго падарожжа дэлегацыя з прэм'ерам Юзэфам Цыранкевічам наведала Остраву — сталіцу чэхаславацкага цэнтра вугалю і сталі.

На снеданні (у гонар дэлегацыі) у старшыні Гарадской нацыянальнай рады Іосэфа Котаса сустрэліся прадстаўнікі остраўскага актыву.

На снеданні прысутнічалі дэлегаты Польскага культурна - асветнага саюза, які дзейнічае сярод польскага насельніцтва Чэхаславакіі.

Прэм'ер Цыранкевіч узнімаючы тост, заявіў, што для ПЗПР, якая кіруецца марксісцка-ленінскімі прынцыпамі, чужы ёсць буржуазны шавінізм распальваны некалі польскай санацыяй на тэрыторыі Шлёнска.

На вуліцах чэшскіх і славацкіх гарадоў праязджаючую польскую дэлегацыю энтузіястычна віталі натоўпы людзей. У варот прадпрыемстваў і заводаў сустракалі дэлегацыі рабочых.

Супроць голаду

У Парыжы ўтворана «Аб'еднанне да барацьбы з голадам». Уступілі ў яго рады, між іншымі, Бэртранд Русэль, Аб'е Перэ, Ральф Б'юншэ і шматлікія арганізацыі, якія ўваходзяць у склад арганізацыі Аб'едналых Нацыяў, разам з Сусветнай Радай Міру. Ініцыятарам гэтай арганізацыі з'яўляецца бразіліец дэ Кастро.

Задачай арганізацыі з'яўляецца «даследванне без ніякіх расавых, рэлігійных ці нацыянальных папярэджанняў цэласці гаспадарчых і сацыяльных праблемаў, якія ўзнікаюць па прычыне частковага голаду людзей, як у багатых, так і ў слабаразвітых краінах».

Агляд тыдня

ЯКІ БУДЗЕ ІХ АДКАЗ.

Яшчэ да перапынку які быў зроблены ў рабоце Камітэта па справах разбраення ААН, прадстаўнік Совецкага Саюза — Зорын, сказаў аб магчымасці выказання з боку СССР згоды на расшырэнне зоны паветранага кантролю над узбраеннямі.

Словы Зорына выклікалі не малое ўзбуджэнне ва ўсім свеце. Многа людзей бачыла ў гэтым залог добрай волі з боку СССР, яго імкненне, каб, магчыма, хутчэй давесці да канца справу разбраення.

Урад СССР у сваёй афіцыяльнай дэкларацыі пацвердзіў словы Зорына і не толькі выказаў згоду на паветраную кантролю зоны, шырынёю 1000 кіламетраў ад аднаго і другога берагоў Эльбы, але і ўнёс прапанову расшырэння зоны паветранага кантролю на Далёкі Усход.

Такім чынам, акрамя еўрапейскай зоны, дзе была-б паветраная кантроля ўзбраенняў паўстала-бы другая зона на Далёкім Усходзе. У яе склад уваходзілі-б раёны СССР, Карэі і Кітая, а таксама Японія, Аляска і заходнія раёны Канады і ЗША у агульнай плошчы 7.200.000 кв. км.

Акрамя таго, новая прапанова Совецкага Саюза прадугледжвае неабходнасць спынення і ліквідацыі ваеннай прапаганды, якую праводзяць многія палітычныя дзеячы ў некаторых краінах.

Распаўсюджванне такой прапаганды, раздзьмувае варожасць паміж народамі, а гэта, як вядома, не садзейнічае аслабленню міжнароднай напружанасці.

Асабліва вялікае значэнне мае прапанова СССР, каб усе дзяржавы абавязаліся не ўмешваць ідэалагічнай барацьбы ў міжнародныя суадносіны і не браць яе пад увагу ў дыпламатычных суадносінах паміж дзяржавамі.

А ШТО НА ГЭТА ЗАХОДНІЯ ДЗЯРЖАВЫ?

Афіцыяльных заяваў заходніх дзяржаў адносна дэкларацыі СССР пакуль яшчэ няма, але некаторыя іх намеры ў гэтай справе выявіліся на сесіі Совета НАТО, якая адбылася нядаўна ў Бон.

Як вядома, пасля апублікавання планаў пераўзбраення англійскай арміі, сярод удзельнікаў НАТО узмацнілася імкненне, каб ісці па яе шляху і змяншаць капітала-ўкладанні ў прадукцыю класічнай зброі. А з другога боку, імкненне кожнай дзяржавы да таго, каб мець сваю ўласную ядзерную зброю. Вельмі-ж не падабаецца гэта ўсё Злучаным Штатам Амерыкі.

Амерыканцы добра ведаюць, што змяншэнне капітала-ўкладанняў у прадукцыю класічнай зброі з'яўляецца для іх перашкодай у экспорце амерыканскай зброі, якую яны прадаюць заходнім дзяржавам, — а імкненне да таго, каб кожная дзяржава мела сваю ўласную ядзерную зброю, пагражае ЗША ўтратай манаполю на гэтую зброю. А на гэтым усім, як вядома, страціць палітычныя і гаспадарчыя інтарэсы ЗША. Вось таму ЗША так рашуча супрацьдзейнічалі такім намерам сваіх заходнееўрапейскіх сяброў.

Як паведамляе нас камюніке аб заканчэнні Сесіі НАТО, яе ўдзельнікі дайшлі толькі да аднаго вываду, — што трэба ўзбройвацца і ў класічную і ў новую зброю.

М. Н.

Свету пагражае небяспека

Амерыканскі вучоны др. В. Ф. Нойман заявіў, што ў сучасны момант чалавецтва знаходзіцца «на палове дарогі да пераўтварэння зямнога шара ў адну вялікую радыёактыўную зону небяспек».

Нойман, які з'яўляецца галоўным біяхімікам у калектыве кіруючым будовай атамных установак на універсітэце Рачэстэр, сказаў, што «пэўнае абмежаванне ядзерных выбухаў з'яўляецца проста неабходнасцю» і заклікаў Урад ЗША, каб неадкладна зрабіў адпаведныя крокі з мэтай заключыць паразумленне аб змяншэнні да мінімума колькасці эксперыментаў з ядзернай зброяй.

Клопаты

Падчас самалётнай катастрофы загінуў Пэдро Інфантэ, любімы акцёр Мексіканскай публічнасці. На яго хаўтурах узяло ўдзел каля 150 тысяч людзей. У выніку вялікай мітусні 200 людзей засталося паранены-мі, у гэтым ліку 15 цяжка параненых адвезена ў бальніцу.

Яшчэ перад хаўтурамі ўзніклі спрэчкі паміж маткай а... жонкамі артыста. Трэба спадзявацца далейшых непаразуменняў, бо Інфантэ, які нажыў вялікі маёнтак, не пакінуў запавету, а прэтэнзіі да спадчыны мае чацвёра дзяцей ад першай жонкі, а даптаваная дачка і дачка ад другой, нядаўна разведзенай жонкі, а таксама двое малецтваў ад апошняй жонкі актара — танцоркі Люцэ Тарантэр.

Так выглядае...

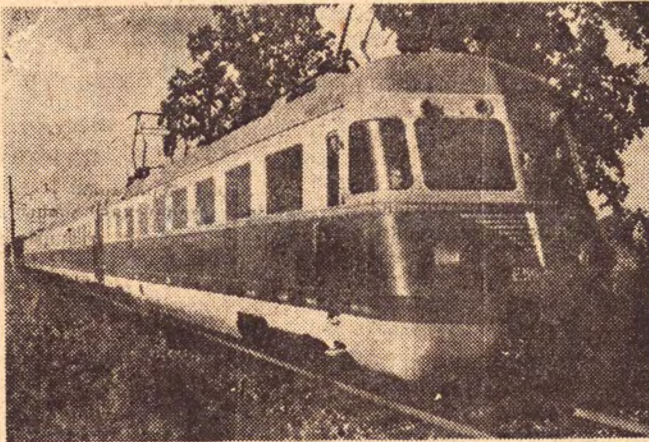

...электрычны цягнік, які ўжо ад чэрвеня г. г. будзе курсаваць на трасе Варшава — Катавіцы — Гліўіцы.

З Варшавы ў Катавіцы будзе ён ехаць усяго толькі 4 гадзіны.

Цягнік гэты будзе складацца з купэ выключна І класа з вызначанымі месцамі. Сярэдняя хуткасць — 90 км/гадз., максімальная хуткасць — 145 км/гадз.

Нафта — прычынай вайны

Гранічны спор, які ад даўжэйшага часу існаваў паміж двума невялікімі дзяржавамі Лацінскай Амерыкі — Гандурасам і Нікарагуяй — пераўтварыўся апошнім часам у збройны канфлікт.

У раёне мясцовасці Макарон дайшло да крывавых сутычак у выніку якіх некалькі дзесяткаў чалавек засталося забітымі і параненымі.

Абедзве дзяржавы аб'явілі ўсеагульную мабілізацыю і паспяхова канцэнтруюць на граніцы свае войскі.

Прычынай нязгоды паміж гэтымі дзяржавамі з'яўляецца невялікая паласа бязлюднай зямлі, шырынёй 12 км, якая ляжыць паміж рэчкамі Кока і Крута.

У канцы красавіка г. г. вайсковыя атрады Нікарагуі занялі гэты абшар, што давяло да парвання дыпламатычных суадносін, а пасля да барацьбы паміж войскамі абодвух дзяржаў.

Такім чынам «спор за гранічны мур», які зрэшты, пачаўся яшчэ на пачатку нашага стагоддзя, зараз набыў форму вострага, збройнага канфлікту.

Галоўнай прычынай гэтага з'яўляецца адкрыццё непадалёк нікарагуанска-гандураскай граніцы, вельмі багатых пакладаў нафты, а таксама захады поўночна - амерыканскіх манаполяў дзеля атрымання канцэсіі на іх эксплуатацыю.

У сувязі з гэтымі захадамі, тэрыторыі якія ляжаць паміж Кока і Крута сталіся вельмі каштоўнымі, таму ўрад Гандураса, як і Нікарагуі прадбачыў іх ў сваіх праектах пастаноў аб удзяленні канцэсіі на адкрыццё і эксплуатацыю пакладаў нафты.

Афіцыйныя колы ЗША пярэчаць весткам, што быццам-бы амерыканскія манаполі праводзілі пошукі пакладаў нафты ў Гандурасе і Нікарагуі.

Аднак не гледзячы на гэта выдаецца праўдзівым, што менавіта нафта з'яўляецца галоўнай прычынай гвалтоўнага завострэння суадносін паміж гэтымі двума поўднёва - амерыканскімі дзяржавамі, якое давяло да збройных сутычак іх войскаў.

(вб)

Цікавыя дакументы аб Т. Касцюшцы

У аддзеле Цэнтральнага дзяржаўнага гістарычнага архіва Беларускай ССР знойдзена шэраг дакументаў аб Тадэушу Касцюшцы.

Т. Касцюшка, нядоўга перад смерцю ў 1817 г. зрабіў у горадзе Салюра запавет, у якім загадаў знесці паншчыну ў сваім маёнтку на Гродзеншчыне.

Запавет абавяшчаў:

«...Вызваляю ад паншчыны маіх бедных сялян і іх патомства ў маім маёнтку Сехановічы, які знаходзіцца ў Брэсцкім ваяводстве.

Абавяшчаю ўсім жыхарам гэтага маёнтка, што з гэтай пары яны з'яўляюцца вольнымі людзьмі і рэчаіснымі ўласнікамі сваёй уласнасці. Звальняю іх ад усіх залеглых плацяжоў, падаткаў і асабістай службы...».

Як паказваюць знойдзеныя дакументы, рашэнне Касцюшкі вельмі ўсхвалявала Гродзенскага цывільнага губернатара, а таксама спадчыннікаў Касцюшкі, якія ў многіх лістах накіраваных да ўлад дамагаліся ўнявaжнення запавету.

Як вынікае з дакументаў з 1818 г. Міністэрства ўнутраных спраў супроцьпаставілася да апошняй волі Т. Касцюшкі ў справе звальнення сялян ад паншчыны.

Неўміручы подзвіг

На здымку: Герой Савецкага Саюза А. К. Гаравец.

Нядаўна радыё паведаміла, што калгаснікі вёскі Зарынскія Двары, Белгарадскай вобласці ў час раскопак выпадкова выявілі ў зямлі самалёт — знішчальнік, у кабіне якога былі астанкі лётчыка і рад дакументаў на імя Аляксандра Канстанцінавіча Гараўца.

...Нарадзіўся Аляксандр Гаравец у вёсцы Гараўцы Багушэўскага раёна ў сялянскай сям'і. Пасля заканчэння Машканскай сямігадовай школы, паступіў у Полацкі лесатэхнікум. Але ён з дзяцінства марыў стаць лётчыкам. І вось комсамолец Гаравец пераязджае ў Віцебск. Тут ён працуе слесарам і адначасова вучыцца ў Віцебскім аэраклубе.

Вучобу ў аэраклубе Аляксандр закончыў на выдатна, меў некалькі дзесяткаў самастойных палётаў. Як лепшага пілота аэраклуб накіраваў яго ў лётнае вучылішча. Пасля заканчэння вучылішча Аляксандр Гаравец становіцца лётчыкам-інструктарам.

...1941 год. У першыя дні вайны лётчык-знішчальнік комуніст, Аляксандр Гаравец прыкрывае войскі з паветра. Не адзін раз яму даводзілася ўступаць у жорсткія бої з гітлераўскімі сцярвятнікамі. За баявыя подзвігі грудзі адважнага лётчыка былі ўпрыгожаны некалькімі ўрадавымі ўзнагародамі.

У ліпені 1943 года на Курска - Белгарадскім напрамку пачалася вялікая бітва. Усё наваколле гарэла. Совецкія бамбардзіроўшчыкі пад прыкрыццём знішчальнікаў няспынна штурмавалі пазіцыі ворага, разбуралі доты, знішчалі варожую тэхніку. Зламаўшы супраціўленне фашыстаў, совецкія войскі лавінай рушылі ў наступленне.

Сярод лётчыкаў быў і гвардыі старшы лейтэнант Аляксандр Гаравец. Днём і ноччу лятаў ён на баявыя заданні.

6 ліпеня паветраныя баі завязаліся з самай раніцы. У складзе адной з груп знішчальнікаў быў і Гаравец.

Вяртаючыся на аэрадром, Аляксандр Гаравец ішоў замыкаючым. І раптам ён убачыў ззаду вялікую групу фашысцкіх бамбардзіроўшчыкаў. Вораг трымаў курс у бок нашых войск. Гаравец адразу-ж вырашыў паведаміць аб гэтым камандаванню. Але зрабіць гэта не ўдалося. Аказалася, што радыёперадатчык быў пашкоджан.

Аляксандр прымае рашэнне адзін атакаваць варожыя бамбардзіроўшчыкі. Машына крута разварочваецца і, набіраючы скорасць, ідзе на ворага. Фашысцкі лётчык, які сустрэўся першым, разгубіўся і павярнуў у бок. Аляксандр націскае гашэтку, і бамбардзіроўшчык, ахоплены полымем, паляцеў на зямлю. Гэта быў няроўны бой. Адзін супраць многіх. Знішчальнік Аляксандра круціўся сярод «юнкерсаў», няспынна атакуючы іх. Вось на зямлю паляцелі абломкі другой варожай машыны. Такі лёс напаткаў трэцюю, чацвёртую, пятую...

Дзевяць фашысцкіх бамбардзіроўшчыкаў дагарэлі на зямлі ля невялікай вёскі Зарынскія Двары. У гэтым баі загінуў і Аляксандр Гаравец. У газетах тады паведамлялася: «У баявой практыцы такога выпадку, калі-б за адзін бой лётчык збіў дзевяць самалётаў, яшчэ не было».

Па прадстаўленню камандуючага фронтам генерала Арміі Н. Ф. Ватуціна і члена Ваеннага совета фронта Н. С. Хрушчова гвардыі старшаму лейтэнанту Аляксандру Канстанцінавічу Гараўцу пасмяротна было прысвоена званне Героя Совецкага Саюза.

Мінула чатырнаццаць год. Дакладна месца гібелі легендарнага сына беларускага народа ніхто не ведаў. І вось толькі нядаўна ўдакладнена, што Аляксандр Гаравец загінуў ля вёскі Зарынскія Двары. Ён разам з самалётам трапіў у вялікую варонку. Машыну затым засыпала зямлёй ад выбуху авіябомбы. Калі самалёт быў адкапан, у кабіне выявілі астанкі лётчыка, яго баявыя ўзнагароды, партыйны білет. З яго відаць, што Гаравец апошні раз заплаціў партыйныя ўзносы ў ліпені 1943 года.

У горадзе Шахты знаходзяцца жонка легендарнага лётчыка Валянціна Андрэеўна і дачка Інга, якая вучыцца ў педагагічным інстытуце. У Віцебску жыве яго бацька пенсіянер Канстанцін Іванавіч Гаравец і чатыры сястры. Па шляху свайго дзядзькі пайшлі пляменнікі. Энгель — лётчык рэактыўнага самалёта, Вальдэмар — урач авіячасці.

Беларускі народ ганарыцца сваім слаўным сынам Аляксандрам Канстанцінавічам Гараўцом, які аддаў сваё светлае жыццё ў імя свабоды і шчасця любімай Радзімы.

УЛ. БАСАК.

Рэканструкцыя Агінскага канала

На ўсіх картах Беларусі можна знайсці Агінскі канал. Многа год запар ён узводзіўся рукамі прыгонных сялян. Пабудаваны больш двухсот год назад, ён у свой час злучаў рэкі Прыпяць і Нёман. Па гэтай воднай магістралі плавалі дробныя судны, якія праходзілі цераз 16 шлюзаў. Паступова значэнне канала для суднаходства было страчана.

Па схеме асушэння і асваення Палескай нізіны воднатранспартнае злучэнне паміж Дняпром і Нёманам будзе пракладвацца па новай трасе. Яна пройдзе на захад ад Агінскага канала па лініі найбольш нізкіх адзнак. Гэта дае магчымасць перарабіць цяперашні канал для мэт меліярацыі.

Намеснік міністра меліярацыі БССР П. І. Шчытнікаў у гутарцы з карэспандэнтам БЕЛТА паведаміў:

— Міністэрства зацвердзіла праект рэканструкцыі ўсёй трасы Агінскага канала ад ракі Ясельды да Выганаўскага возера на працягу 60 кіламетраў. Гэта дазволіць выкарыстаць канал як водапрыёмнік для асушэння больш 20 тысяч гектараў зямель Лагішынскага і Целяханскага раёнаў, карэнным чынам палепшыць водны рэжым на вялікай плошчы стараворных мінеральных угоддзяў калгасаў.

Зараз перадавая ў рэспубліцы Іванаўская машынна - меліярацыйная станцыя ствараe ў раёне канала свой будаўнічы ўчастак. Работы па рэканструкцыі намечана правесці на працягу 1957—1958 гадоў. Шырыня збудавання ў асноўным захоўваецца ранейшая, а глыбіня павялічваецца ўдвая. Да месца будаўніцтва завозяцца плывучыя экскаватары, трактары, скрэперы і іншыя механізмы. Калгасы абодвух раёнаў выдзяляюць сродкі для правядзення работ па меліярацыі зямель, сумежных з каналам.

У гэтым годзе будзе праводзіцца асушэнне вялікіх Гашчанскіх тарфянікаў.

Памяці выдатнага пісьменніка

Вуліца імя Змітрака Бядулі ў Мінску.

У мінулым годзе грамадскасць Беларусі шырока адзначыла пятнаццацігоддзе з дня смерці выдатнага беларускага пісьменніка Змітрака Бядулі.

Імя Змітрака Бядулі карыстаецца заслужанай пашанай сярод народу. Выхадзец з беднай яўрэйскай сям'і, ён рана пазнаў нястачу і галечу, цяжкія ўмовы жыцця. З пятнаццаці год зарабляючы кавалак хлеба ўласнай працай, знаходзячыся ў асяроддзі простага народу — лесарубаў і плытагонаў, Змітрок Бядуля дасканала пазнаў жыццё працоўнага беларускага сялянства. Ён шчыра палюбіў прыгожую беларускую прыроду; чароўныя народныя казкі, песні, легенды, якія нараджалі ў ім імкненне да творчасці.

Змітрок Бядуля ўнёс у скарбніцу беларускай літаратуры такія цудоўныя творы, як аповесці «Салавей» і «У дрымучых лясах», раман «Язэп Крушынскі», шэраг апавяданняў, паэм, вершаў.

Пісьменнік доўгі час жыў у Мінску на вуліцы імя Л. Талстога. Да гэтага часу тут захаваўся дом, дзе была яго кватэра. Нядаўна на гэтым доме, згодна рашэнню Выканкома Мінскага гарадскога Совета дэпутатаў працоўных установлена мемарыяльная дошка.

Акрамя гэтага для ўвекавечання памяці Змітрака Бядулі яго імем названа адна з вуліц беларускай сталіцы.

Дом №14-ы на вуліцы імя Л. Талстога ў Мінску, у якім з 1915 па 1918 г. г. жыў Змітрок Бядуля. Цяпер на гэтым доме ўстаноўлена мемарыяльная дошка.

Тэкст і фота А. Траяноўскі

Беларускае мастацтва

Пётр Сергіевіч

П. Сергіевіч. «Падарожныя»

Радзіўся Сергіевіч у 1900 г. у в. Стаўрова, Браслаўскага пав. у незаможнай сялянскай сям'і.

Пачатковая навуку здабываў у царкоўнай прыхадскай школе, у прытулку ім. Мантвілы ў Вільні і ў фабрычнай школе недалёка Стаўрова.

У 1917 г. быў на тэхнічных курсах у Петраградзе пры фабрыцы грошай. Вярнуўшыся на бацькаўшчыну запісаўся вольным слухачом у Віленскі Універсітэт на аддзел мастацтва.

У 1924—25 г. студ'юе ў Кракаве і напаследак ізноў у Вільні, дзе ў 1928—29 г. канчае Універсітэт.

Працы Сергіевіча шырэй былі пазнаныя на выстаўках, якія былі ладжаныя «Związkiem Niezależnych Artystów Plastyków» у 1933 г. у Варшаўскай «Zachecie», у Вільні 1933 і 34 г.

Цяпер Пётр Сергіевіч жыве ў Вільні.

Спорт

Спорт у Гайнаўскім павеце

На вёсках Беласточчыны шторазы лепш развіваецца спорт. У Гайнаўскім павеце маем 21 спартыўных гурткоў, якія налічваюць агулам каля 800 членаў. У мінулым годзе было там каля 66 гурткоў, якія ў аснаўным амаль зусім не працавалі.

Павятовая рада ЛЗС ліквідавала тыя гурткі, якія не працавалі. Найлепшым спартыўным гуртком з'яўляецца гурток у Кляшчэлях. Моладзь асабліва займаецца футболам і валейболам. Спартыўным жыццём шторазы больш займаюцца вясковыя дзяўчаты. Ніна Тарадзінька у Вітаве, сарганізавала дзевяцiасабовую жаночую футбольную секцыю, а настаўнік Аляксей Харкевіч у Ільяшуках 12-цiасабовую жаночую групу. Найгорш маецца справа спартыўных пляцовак. Грамадскія рады зусім не хочуць дапамагчы моладзі, лічаць хіба, што спорт на вёсцы — гэта нешта непатрэбнае. Дрэнна думаюць. Моладзь, вельмі любіць спорт.

Трэба дапамагчы маладым хлапцам і дзяўчатам.

(АО)

Васілій Смыслоў — чэмпіён свету

Нядаўна ў Маскве ў Канцэртнай зале імя П. І. Чайкоўскага адбылася 22-я партыя шахматнага матча на першынство свету паміж гросмайстрамі Міхаілам Батвінікам і Васіліем Смысловым. Пасля непрацяглай барацьбы праціўнікі згадзіліся на нічыю.

Такім чынам, Васілій Смыслоў, набраўшы 12,5 ачка, выйграў мат у Міхаіла Батвініка і заваяваў званне чэмпіёна свету. У ходзе матча 6 партый ён выйграў, 3 — прайграў і 13 — звёў унічыю. Новы чэмпіён правёў увесь матч упэўнена, паказаў высокае майстэрства ва ўсіх стадыях вядзення шахматнай барацьбы. У жыцці выдатнага совецкага шахматыста ўчора адбылася яшчэ адна вялікая падзея. Разам з іншымі вядомымі спартсменамі нашай краіны ён ўзнагароджан ордэнам Леніна.

Забойства ў цемры

Над Новым Дваром — невялічкай асадай у Дуброўскім павеце, стаяла марозная студзеньская ноч. На вузенькай Бабжанскай вуліцы, у нізенькіх, з саламянымі стрэхамі хатах, дзе - нідзе праз маленькія, зусім замарожаныя акенцы, ледзь прыкметна праціскалася святло газавых лямп. Было ўжо позна. Людзі пасля працавітага дня засыналі першым моцным сном. Усюды ціха і пуста, толькі час-ад-часу патрэсквалі платы.

Раптам на ціхенькай вуліцы, заскрыпеў снег, пачуліся нечыя крокі. Неўзабаве замаячыліся дзве чалавечыя постаці. Яны няўпэўнена, нібы на хвіліну, затрымаліся насупраць адной маленькай хаткі і пачалі таямніча нешта шаптаць.

У гэты момант хтосьці выйшаў на вуліцу. Калі наблізіўся да двух стаяўшых... замітусіліся...

У поцемках ночы пачуўся прарэзлівы крык, нехта вырваўся з мітусні, хутка ўбег на панадворак і знік у закамарках гаспадарскіх будынкаў.

За ім пачулася пагроза: «І так не ўцячэш, сёння цябе прыкончым!».

Хтосьці другі з вуліцы ўбег на гэты-ж панадворак і закрунуўшыся, ды відавочна не ўбачыўшы ўцёкшага, падыйшоў пад акно.

Прытуліў да шыбы галаву і пачаў прыслухоўвацца. З хаткі чулася пасопванне спакойна спячых людзей. Чалавек размахнуўся і разануў кулаком у раму акна. Зазвінела і пасыпалася шкло... Затрашчала рама. Грозная постаць чалавека намагалася ўлезці праз выбітае акно ў хатку, з нутры якой пачуўся перапалоханы крык жанчыны і плач дзяцей.

У гэты момант нехта з паленам у руцэ падскочыў да ўзлезшага ў акно мужчыны, замітусіліся пад акном. Пачулася некалькі тупых удараў. Брызнула кроў на сцены хаткі. Мужчына балюча войкнуў і бязуладна асунуўся на зямлю... Вакол яго галавы, на белым снягу пашыралася чырвоная лужа...

* * *

Новы Двор — асада, як сотні ёй падобных на Беласточчыне. У цэнтры асады — рынак. Па баках—некалькі засмечаных, забудаваных нізенькімі хаткамі, вулічак. З аднаго боку над гэтымі маленькімі хаткамі, уздымаецца высокі, з вострымі вежамі, мураваны касцёл, з другога боку, крыху меншая, нядаўна адбудаваная, купаластая царква і новы будынак прыгожай школы. Ёсць і піяцкі прытон, які тут называюць «Гасподай». Вось і вобраз Новага Двара.

Нецікавы ён, так, як і нецікавае шэрае манатоннае жыццё яго жыхароў, якія з дзеда-прадзеда займаюцца хлебаробствам. Зацікаўленні іх невялікія.

Суседскія гутаркі, чаканне ад аднаго кірмашу да другога, дзе можна сустрэць знаёмых і ўдоваль папіць гарэлкі, у нядзелю памаліцца ў касцеле ці царкве, пасля «Гаспода» і вечарынка, на якой пераважна трашчаць галовы ад уласных разлікаў, якіх нямала ёсць асабліва пасля «добрай» выпіўкі.

Можна сказаць, што свет тут забіты дошкамі. Гарады далёка. Бліжэйшая чыгуначная станцыя за 30 км. Новы Двор ляжыць, так сказаць, у тупіку.

Пасля вызвалення, у 1944 і наступных гадах, аколіцы Новага Двара, аж кішэлі ад ВІН-оўска-НСЗ-этаўскіх банд. Ну што-ж, умовы для іх бандыцкай дзейнасці былі тут надзвычай спрыяльныя.

З Новага Двара пайшлі ў банду Казімір Стасюлевіч, Міхась Грынкевіч і іншыя, якім не падабалася народная ўлада. Банда драпежнага атамана «Віра» да якой увайшлі, забівала спакойных, прыхільных народнай уладзе, людзей, падпальвала, грабіла, біла, накладала кантрыбуцыі, трымала цэлую аколіцу ў страху, тэроры і няўпэўненасці.

Казімір Стасюлевіч — псеўданім «Карольчык», вылучаўся асаблівым зверскім характарам у бандзе «Віра», а неўзабаве стаў адным з атаманаў — узначальваў экзекуцыйны ўзвод, задачай якога было мучыць і расстрэльваць людзей.

Год 1947 прынёс бандам амністыю. Казімір Стасюлевіч і яго сябры, карыстаючы з дабрачынства народнай улады, якая даравала ім іх зверствы, выявіліся і вярнуліся ў Новы Двор. З імі прышла ў Новы Двор іхняя «слава» з часоў бандыцкай дзейнасці.

У наступных гадах вакол Казіміра Стасюлевіча і яго сяброў пачалі гуртавацца ўсе тыя, якім народная ўлада і яе прыхільнікі стаялі соллю ў вачах.

Жыхары Новага Двара падзяліліся на два супроцьстаўныя лагеры. Супроць ватагі Казіміра Стасюлевіча згуртаваліся людзі, для якіх народная ўлада была іх уладай. Яны стараліся добра выконваць загады народнай улады, цешыліся яе дасягненнямі. Да гэтай групы, між іншымі, улічваліся Балеслаў і Браніслаў Стасюлевічы (не мяшаць з Казімірам Стасюлевічам) Вінцук і Янка Рашкоўскія і шмат іншых.

У Новым Дворы ёсць ГРН і пастарунак міліцыі. Аднак гэтыя прадстаўнікі народнай улады яшчэ дагэтуль не з'яўляюцца сапраўднымі гаспадарамі Новага Двара. Тут «гаспадарыць» хеўра «Карольчыка». Яна тут усё вырашае. Амаль ва ўсіх грамадскіх справах рашучы голас маюць людзі з пачкі К. Стасюлевіча. Яны калі захочуць, — разгоняць маладзёжную вечарынку, неаднаго наб'юць, а то і нажамі парэжуць. «Карольчыка» каровы і свінні праз усё лета ходзяць па сялянскіх пасевах, ніхто не асмеліцца супроцьпаставіцца. Людзі добра памятаюць бандыцкую дзейнасць К. Стасюлевіча і запалоханыя —маўчаць.

Хто ведае?...

Сам «Карольчык» невялічкі, прысадзісты, чарнявы, год каля 40 чалавек, з чорненькімі, праніклівымі насцярожанымі вочкамі. Хітры гэта чалавек, быццам ліс.

Сам, непасрэдна, нідзе не выступае. Навошта-ж. Мае хеўру, якая на кожны загад яго — «Карольчыка», хаця-б у агонь скочыць. Хеўра амаль штодзённа п'янствуе (гэта пераважна багатыя гаспадары), хуліганіць.

У Новым Дворы жыў малады хлапец — Уладыслаў Тарасэвіч. Жыў ён не багата, а выпіць і «загуляць» — любіў з маладых год. Натура абдарыла Уладыслава Тарасэвіча незвычайнай сілай.

Мабыць менавіта таму, «Карольчык» уцягнуў Тарасэвіча да сваёй хеўры. Тарасэвіч аказаўся вельмі прыдатным. За літроўку біў каго спатрэбілася, запалохваў, за што неаднойчы быў затрыманы ў міліцыйным арышце. Аднак відавочна не памагло яму гэта, хеўра мела мацнейшы ўплыў, чым арышт. Усю яго сілу і нянавісць хеўра патрапіла накіраваць супроць групы спакойна жывучых людзей, сярод якой з увагі на добрае становішча адносна дзяржавы вылучаўся малазямельны селянін — Янка Рашкоўскі.

Не адзін раз хеўра «Карольчыка» рукамі Тарасэвіча і іншых хуліганаў намагалася яго пабіць. Аднак у абароне яго ставалі іншыя спакойныя людзі, што яшчэ больш раз'юшвала хеўру. Гэтак цягнулася на працягу некалькі год. Нарэшце разыграўся драматычны эпілаг.

Было гэта ноччу 21 студзеня г. г.

Падвыпіўшы Уладыслаў Тарасэвіч ішоў са сваім сябрам ціхай Бабжанскай вуліцай. Раптам скрыпнула брамачка — гэта Янка Рашкоўскі вяртаўся дамоў. Убачыўшы яго, Тарасэвіч закіпеў злосцю, як звер кінуўся на Рашкоўскага, але гэты нейк вышмыгнуўся з яго магутных рук і ўцёк на свой панадворак.

Далей было ўсё так, як на пачатку нашага апавядання.

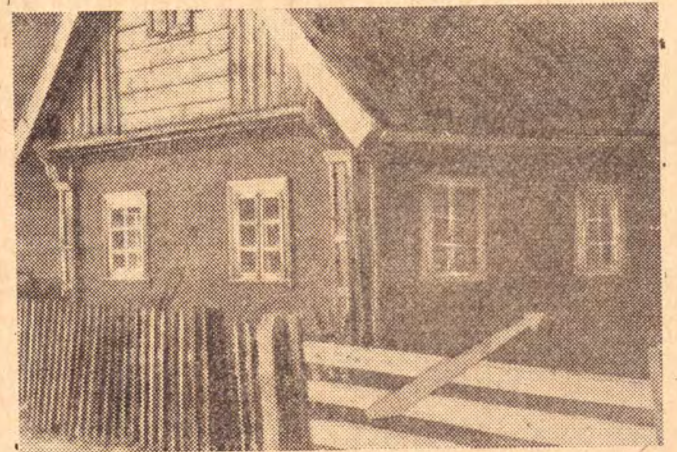

...вось тут, пад гэтымі акенцамі даканана забойства...

Чым гэта закончылася?

Тарасэвіч, ад удараў паленам па галаве, на другі дзень памёр у бальніцы.

За Янкам Рашкоўскім, які пакінуў 3 дзяцей і жонку — зачыніліся цяжкія, жалезныя дзверы беластоцкай турмы.

Незадоўга будзе суд.

Мы імкнуліся паказаць вельмі складаны механізм трагедыі, якая мела месца ў невялічкай асадзе на Беласточчыне.

На гэтым нашае апавяданне можна закончыць.

Але ці на гэтым кончыцца трагедыя?

У Новым Дворы засталася хеўра «Карольчыка», якая палае яшчэ большай нянавісцю і жаданнем помсты за забітага Тарасэвіча. Спакойныя людзі баяцца іх. Баяцца вечарам выйсці на вуліцу.

Трох міліцыянераў, — адказны за спакой не толькі ў Новым Дворы, але і аколіцы ў такіх абставінах не могуць гарантаваць спакойнага жыцця жыхарам асады.

Якая-ж ёсць развязка, каб у такіх мясцовасцях, як Новы Двор, народная ўлада была сапраўднай уладай?

В. БАРШЧЭЎСКІ
А. ОМІЛЬЯНОВІЧ.

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана*

Здымуць шапкі, прывітаюцца. Як-ні-як — панскі арандатар, не раўня мужыку... Сам пан не-не, а правітаецца з ім за руку. Не грэшна і мужыку шапку перад ім зняць. Можа, і закіне перад панам слоўца...

Звесіўшы галаву, як укапаны стаіць конь.

Павольна цячэ гутарка:

— Можа, чулі, панове, дзе зямля ў арэнду здаецца?

— Былі-б грошы, а зямля знойдзецца...

Нашаму брату адна арэнда — тры аршыны за сялом на могілках... — насмешліва адказвае парабак. Яго гаспадар сабе пад нос бурчыць:

— Было не заставацца без сваёй зямлі... Яшчэ шляхтай называюцца, а самі... як цыганы...

Чытае Луцэвік на пахмурых, няветлівых тварах горкую праўду: ад зямлі адарваўся і да неба не дастаў... Сярод паноў, як белая варона, мужыкам таксама не свой — за падпанка лічаць... Былі-б грошы, была-б і зямля... Успамінаецца яму казка, як бядняк за золата прадаў душу д'яблу. Ды няўжо сваёй працай не заробіш? Здаецца, ёсць сіла...

Доўга глядзіць Янка на бацьку: «Хіба-ж тата «паночак?» Не, ён не дармаед... Сам хлеб сее, сам збірае. Ды і мама зусім не падобна на апранутых у шаўкі і карункі гультаек-паняў... Хлопчык прытуліўся шчакой да невялікіх, шурпатых ад мазалёў матчыных рук. Спіць на яе руках Анця. Янка баіцца яе пабудзіць, употай зноў глядзіць на бацьку, пасля на сустрэчных, шукае ў іх позірку ласкі, спачування, а бачыць — варожасць... Чаму гэта так?! Завошта?! Незразумела і крыўдна робіцца Янку...

— Бывайце здаровенькі!

— Язджайце з Богам!..

Сярдзіта тузануў лейцамі Дамінік Ануфрыевіч: «Па-айшоў!» Падскочыўшы на возе, Янка моцна ўхапіўся за маці. Усё паплыло, захісталася. Пасярод дарогі ўсё яшчэ стаялі мужыкі, моўчкі глядзелі ўслед. Воблака пылу засціць іх. Паабапал дарогі — гарбатыя вузенькія палеткі, падзеленыя межамі. Сцелецца над імі туман. Вось худы, як жэрдка чалавек у шэрай світцы ідзе за плугам, паганяе худога каняку, а той спатыкнуўся, упаў на мяжу. Кінуўся яго падымаць селянін. Цягне з усіх сіл, выгнуўся крукам. Ні з месца...

— Каменне... — шэпча Бянігда Іванаўна і спачувальна ўздыхае.

— А дзе ў яго другі конь? — пытае ў маці Янка.

— Няроўна бог дзеліць: у каго зямлі няма, у каго — каня... Падрасцеш, сам зразумееш усё, сынку...

Малы яшчэ Янка, але ўжо шмат бачыў і чуў.

Наляцей вецер. Гнуцца адзінокія таполі, хіляцца адна да адной. За заваротках пачаўся лес. Пасярод лесу засеребрылася невялікае возера, падняўся з леташняга пабурэлага чароту, нізка праляцеў качар з ярка-зялёным валляком.

Звечарэла, калі прыехалі ў вёску.

Хаткі, што апенькі на пні, лепяцца адна ля другой. Віхрацца на іх пачарнелыя саламяныя стрэхі. Мычыць галодная жывёла.

Янка туліцца да маці і слухае, як яна ласкава ўгаворвае бацьку:

— Не вешай галавы, Дамінік! Няхай табе не здаецца, што бяда нас заціснe. Ліха перастрэцца. бліснe доля і для нас, беззямельнікаў...

ПАСЛЯ ГРАДУ

У Косіне сям'я Луцэвіча пасялілася непадалёку ад панскай сядзібы. Бацька зноў узяў на запашку кавалак зямлі. Гуляючы з сёстрамі на ганку, усю вясну Янка з дня ў дзень бачыў адну і тую-ж карціну. Яшчэ не даходзячы да брамы панскага двара, мужыкі здымалі шапкі і, кланяючыся, падыходзілі да пана. У кожнага свая патрэба: адзін насення прыйшоў пазычыць, другі — каня на які дзень прасіць.

Неўзабаве прыйшло лета.

Жыта ў тым годзе ўрадзіла як ніколі. Буйныя залатыя каласы цешылі сэрцы хлебаробаў. Янкава маці зажала перад полуднем першы сноп, прынесла яго ў хату, паставіла на покуце. Хораша, святочна.

— Ну, дзякуй Богу, — сказала яна, — будзем сёлета з хлебам!

Пасля полудня Янка падабраў каласкі, што скінуліся на стол, расцёр іх на далоні і пачаў дзяліць зерняткі:

— Гэта табе, Анця, гэта Манечцы, а гэта мне! Што заробіш, то і мець-меш, — вымавіў ён словы, пачутыя ад бацькі.

У той момант адчыніліся дзверы. Уварваўся няпрошаны вецер, парасчыняў вокны, сарваў, скруціў настольнік, паперакульваў вазоны. Разгубіўся Янка. Страшна яму стала, як зачыняў вокны і дзверы. «Ці даўно быў поўдзень, — думаў ён, — а на вуліцы зусім цёмна». Шуміць, аж стогне старая бяроза. Кінуліся пад павець куры. Гусі, і

*) Пачатак глядзі ў № 17, 18 „Нівы"

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Першы год працы

13 мая 1956 года быў паклікаўы да жыцця Варшаўскі Аддзел Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

Год таму назад сябры з Арганізацыйнага камітэта не ўяўлялі сабе ўсёй складанасці будучай арганізацыйнай працы ў варшаўскім асяроддзі. Пачаткова многім думалася, што праца Таварыства ў Варшаве ахапляць будзе амаль выключна студэнцкую моладзь, якая навучаецца ў варшаўскіх вышэйшых навучальных установах. Час, аднак, паказаў іншае. Месяц за месяцам дзейнасцю Таварыства ў Варшаве зацікаўлялася ўсё большая колькасць беларусаў — пастаянных жыхароў горада — рабочых, рамеснікаў, працоўнай інтэлігенцыі.

У сувязі з гэтым расла і змяняліся задачы Аддзела. Справа выхаваўчай працы сярод студэнцкай моладзі была і засталася найбольш важнай для Варшаўскага Аддзела. Аб гэтым Праўленне Аддзела ніколі не пераставала думаць. Другім важным участкам працы было беларускае насельніцтва пастаянна пражываючае ў Варшаве, людзі — якія часта цэлымі гадамі не бачылі кніжкі на роднай мове, не чулі сваёй песні. Людзі гэтыя неаднаразова былі поўнасцю адарваны ад беларускай культуры і не мелі магчымасці пазнаваць ні культурнай спадчыны мінуласці, ні сучаснага беларускага жыцця.

Дзеля гэтых прычын беларуская культурная арганізацыя ў Варшаве ставалася з года ў год пякучай патрэбай і аб'ектыўнай грамадскай неабходнасцю.

Першапачатковай задачай Праўлення Аддзела было згуртаванне беларусаў вакол Таварыства. Справа гэта была і далей застаецца нялёгкай. «Дасягненні» пасляваеннага дваццацігоддзя ў галіне нацыянальнай палітыкі пакінулі трывалы след... Недавер'е беларусаў яшчэ больш павялічылі кастрычніцкія падзеі, якія суправаджаліся разгулам польскага шавінізма, антысовецкімі і антыбеларускімі настроямі. Усё гэта, зразумела, не засталася без уплыву на працу БГ-КТ у Варшаве. Сёння хочам верыць, што перыяд гэты належыць ужо да мінуласці. Але нельга замыкаць вочы на факт, што яшчэ да сённяшняга дня ў польскім грамадстве акрамя здаровых, прагрэсіўных, інтэрнацыяналістычных сіл ёсць пэўная колькасць людзей абаламучаных нацыяналістычнай прапагандай. У сувязі з гэтым патрэбная вялікая выхаваўчая праца ў галіне ўзаемнага азнаямлення і збліжэння беларускага і польскага насельніцтва. Нашае Таварыства можа і павінна ўнесці свой уклад у гэтую вялікую справу.

Як Варшаўскі Аддзел БГ-КТ справіўся з гэтымі задачамі? Што было зроблена на працягу мінулага года ў галіне згуртаванасці беларусаў у Варшаве, у галіне культурна - асветнай працы і ўмацавання польска - беларускай дружбы?

Гэта праўда, што Аддзел атрымаў невялічкае памяшканне, якое ўжо часткова абсталявана. З'яўляецца яно базай дзейнасці Таварыства ў Варшаве, — што на працягу года вырас і ўзмацнеў актыў Таварыства — ахвярных і адданых людзей, якія ў найцяжэйшых маральных і матэрыяльных умовах не ўступалі перад цяжкасцямі, але знаходзілі досыць сілы, каб іх вырашыць і перамагчы,

— што ў выніку настойлівых старанняў Галоўнага Праўлення і Варшаўскага аддзела была створана і працуе беларуская філалогія пры Варшаўскім Універсітэце,

— што за кароткі час быў сарганізаваны Беларускі хор у Варшаве,

— што дзякуючы дапамозе Беларускага Таварыства культурнай сувязі з заграніцай у Мінску і ахвярнасці сяброў Таварыства расце і развіваецца Беларуская бібліятэка ў Варшаве, якая налічвае, пакуль што, каля 1.300 томаў. Аддзел атрымоўвае і прадстаўляе зацікаўленым чытачам значную колькасць беларускіх рэспубліканскіх газет і часопісаў,

— праўда таксама, што за мінулы год Аддзел арганізаваў некалькі вечароў, што быў арганізаваны Выдавецкі Камітэт, расшыралася супрацоўніцтва з навуковымі працаўнікамі і студэнтамі беларускай філалогіі, што ўжо маем «Ніву» ў варшаўскіх кіёсках, што Аддзел распаўсюдзіў пэўную колькасць літаратуры.

Нарэшце бадай адным з важнейшых нашых дасягненняў з'яўляецца тое, што Аддзел БГ-КТ здолеў разбудзіць зацікаўленасць сярод варшаўскага грамадства — так беларускага як і польскага да працы Таварыства і месяц за месяцам заваяваў сабе права грамадзянства ў Варшаве.

Сёння, калі ўступаем у другі год нашай працы трэба ўсведаміць сабе ўсе цяжкасці, якія чакаюць нас у бліжэйшай будучыні. Праўленню аддзела БГ-КТ у Варшаве трэба павялічыць намаганні, каб як найбольш беларусаў у Варшаве згуртавалася вакол Таварыства. Трэба, каб беларусы ў Варшаве як найхутчэй ліквідавалі нацыянальную і культурную ізаляцыю і ўлучаліся па меры сваіх індывідуальных магчымасцей да грамадскай і культурнай працы Таварыства. Няхай гэтаму служаць арганізаваныя літаратурныя і танцавальныя вечары, сустрэчы і сходы. Няхай кожны беларус у Варшаве папулярызуе задачы Таварыства таксама і сярод польскага насельніцтва. Паслужыць гэта добрай справе дружнага сужыцця паміж беларусамі і палякамі.

Маючы на ўвазе спецыфіку беларускага насельніцтва ў Варшаве пражываючага ў польскім асяроддзі, Праўленню Аддзела трэба разгарнуць шырэйшую культурна - асветную працу. Трэба перш за ўсё звярнуць увагу на распаўсюджванне беларускіх кніжак і часопісаў сярод насельніцтва, шырэй распаўсюджваць наш штотыднёвік «Ніва», далей працаваць над павышэннем узроўню працы хору і іншых форм мастацкай самадзейнасці.

Няхай кожны беларус у Варшаве знойдзе сабе месца ў працы таварыства.

Сёння, калі з перспектывы аднаго года глядзім на пройдзены намі шлях, нашы сэрцы і думкі злучаюцца ў адным імкненні — сустрэнем новы год працы, яшчэ большай згуртаванасцю і арганізаванасцю і свядома заглядаючы ў вочы ўсім цяжкасцям будзем з яшчэ большай настойлівасцю іх перамагаць.

ЮРЫ ТУРОНАК
Старшыня Варшаўскага аддз. БГ-КТ.

I З'езд беларускіх настаўнікаў

Першы з'езд настаўнікаў у Белавежы.

29 і 30 красавіка ў Белавежы адбыўся першы з'езд настаўнікаў і загадчыкаў пачатковых і сярэдніх школ.

Вялікае ўражанне выклікаў даклад тав. Канапелькі, у якім гаварылася аб розных беларускіх справах у Польшчы. Аўтар прысвяціў шмат месца праблеме сучасных беларускіх школ, спыніўся над арганізацыяй навучання і яе вынікамі.

Пачаліся спрэчкі.

У спрэчках гаварылася, што амаль у кожным асяроддзі нажаль знаходзяцца яшчэ бацькі — беларусы, якія не хочуць пасылаць свае дзеці ў беларускую школу быццам-бы таму, што выпускнікі гэтых школ будуць мець цяжкасці, калі пяройдуць потым у польскія вышэйшыя навучальныя ўстановы.

Трэба прызнаць, што так думалі дагэтуль і шматлікія настаўнікі, а што горш і самыя загадчыкі беларускіх школ.

Дырэктар Беларускага ліцэя, — грам. Кастыцэвіч на прыкладах сваіх выпускнікоў даказаў, што аднак так не ёсць. Вучні яго ва ўсіх вышэйшых навучальных установах Польшчы вучацца добра.

Вось, якія галасы падалі ў спрэчках.

Шчырая сардэчная гутарка з бацькамі магла-б тут вельмі многа зрабіць.

Так зрабіў дырэктар Майсеня. Ад поўгоддзя ўвёў ён беларускую мову ў сваім Тэхнікуме. Вучні ахвотна вучацца і самі да таго прапануюць надрабіць страчаны час і праводзіць заняткі нават падчас летніх канікул.

Мне, як прадстаўніку «Нівы» вельмі прыемна было чуць словы Рыгара Карольскі — настаўніка са Старога Ляўкова адносна нашага часопіса.

— У нас — кажа Каролька ў старшых класах кожны вучань з'яўляецца падпісчыкам «Нівы».

Я асабіста ўважаю яе з «Зоркай» вялікім дапаможнікам у школе, а асабліва пры вывучэнні роднай мовы. Той дзень, калі прыходзіць да нас «Ніва» з'яўляецца проста днём вялікіх перажыванняў вучням. Яны цешацца, чытаюць, камянтуюць, мала таго, яны прачытаўшы расказваюць суседзям аб тым, што піша «Ніва».

*

У нас ёсць яшчэ шмат невырашаных праблемаў. Напрыклад адносна неквалифікаваных настаўнікаў. Настаўнікі, якія не хочуць вучыцца, будуць «заставацца на дарозе» — заступяць іх новыя выпускнікі гелліцэяў.

Але некаторыя настаўнікі пакончылі яшчэ да I сусветнай вайны гімназіі з сярэбранымі медалямі. За гэты час пагубілі дакументы і цяпер з'яўляюцца «некваліфікаванымі» настаўнікамі.

Калі ім вернуць правы кваліфікаванага настаўніка?

*

Чаму польская школа з чатырмя настаўнікамі мае 128 лекцыйных гадзін, а такая самая беларуская школа на 10 гадзін менш?

Апрача таго і праграмы школьныя наогул не дастасаваныя.

*

Вельмі многа скарысталі настаўнікі ў паасобных прадметных секцыях: злучаных класаў, беларускай мовы, біялогіі, матэматыкі, фізікі і г. д.

Даказана, што вельмі лаtва можна праводзіць усе заняткі на роднай мове — трэба толькі... хацець.

Удзельнікі з'езду вынеслі адно вялікае ўражанне, што да ўсяго гэтага, што датычыць прафесіі настаўніка, а асабліва да роднай мовы, да свайго асяроддзя — трэба падыходзіць з сэрцам, што няма непрыхільнага асяроддзя, што ўсіх можна заваяваць сваім шчырым і адданым сэрцам. Яны велаюць, што школьныя ўлады і Беларускае Таварыства, дапаможа ім у барацьбе за асвету беларускага насельніцтва і мы думаем, што з'езд выканаў сваё заданне.

I. ВЕРАС.
(фото аўтара)

тыя лятуць дадому. І што за вецер, што за сіла — рве ўсё з рук. Падхапіў, закружыў па вуліцы велізарны пук саломы, іржавую бляху. Раптам у шыбы забразгацеў град. Здаецца, вось-вось выб'е іх. Стала холадна ў хаце. Янка з сёстрамі забраўся на печ. Сядзелі там здрантвелыя з перапалоху і за кожным разам, калі буйныя, як боб, градзіны моцна грукацелі аб комін, нізка нагіналі галовы...

Град выбіў усю збажыну. Гаравалі людзі, пачалі пухнуць ад голаду дзеці.

Рана пачалася восень.

Янка назбіраў травы ў кош і пачаў яе секчы ля ганка. У гэты час селянін, у якога было сямёра дзяцей, прыйшоў да пана. Ён хістаўся, як п'яны, а каля ганка ўкленчыў, пасля ніцьма прыпаў да зямлі. Доўга прасіў ён немым голасам вырatваць ад смерці дзяцей, пазычыць трошкі мукі або хлеба.

— Будзь ласкаў, паночку! Вясною ў пана знойдзецца работа, я ў два разы за ласку тваю адплачу... Не мяне — дзетак маіх пашкадуй, перамруць без хлеба.

Моўчкі выслухаў яго пан. Але што пану чужая бяда?..

— Што-ж, летам я плаціў табе за работу. Хочаш хлеба — плаці за яго, дарма не дам!

— Пабойся Бога, пан. Адкуль у нас, у бедных людзей, грошы возьмуцца?!

— А адкуль я вазьму табе хлеба?! Няма чым карміць дзяцей? Не пускай у свет жабракоў. Няхай дохнуць пакуль малыя. Цо?! Езус свенты над намі. Не маю для вас хлеба...

Селянін не кратаўся з месца.

Павярнуўся спіной пан-самадур, паклікаў свайго парабка, загадаў яму:

— Юзя, калі ён па-добраму не пойдзе, спусці псоў.

Янка чуў усё, слова ў слова. Ён кінуўся бегчы ў поле да маці. Раптам мільганула шчаслівая думка. Хлопчык вярнуўся, заскочыў у клець, схапіў свежы бохан хлеба, схаваў пад кашулю:

Выскачыўшы з псярні, забрахалі ганчакі і... спыніліся. Проста на іх бег невялікі, худзенькі белагаловы хлопчык. На яго бледным твары агнём гарэлі вочы. Да сэрца прыціснуў ён хлеб.

— Хлеба, паночку, дай хлеба! — немым голасам прасіў селянін, працягваючы рукі да панскага ганка.

І далёка ад самага лесу адгукнулася рэха:

— Х-л-е-е-б-а-а!

Збянтэжыўся-б у гэтую хвіліну Янка — і, як воўчая зграя, накінуліся-б на яго галодныя псы, разарвалі-б на шматкі. А ён бяжыць проста на іх. «Тук-тук-тук, уперад, толькі ўперад», — выстуквае ягонае сэрца. У вушах звон і музыка. Дзе ён яе чуў? Калі? Можа, гэта спявае яго, Янкава, маці... «Ой, мама, матуля... Не плач, не бядуй, калі не вернецца да цябе сын. Даруй, што не паслухаўся цябе, пабег да панскага дома...»

Стары сабака падняў хвост, адышоў у бок і, выцягнуўшы доўгія лапы, лёг.

— Мы не паны! — асмяглымі вуснамі шэпча хлопчык і бяжыць да ганка.

Спыніліся ганчакі, наставіўшы вушы, шырока разявілі зяпы, звесілі на бок ружовыя языкі. Трэснуў сучок пад нагой Янкі. Не, ён не спатыкнуўся, не ўпаў. Вось дапамагае падняцца селяніну, перадае яму бохан хлеба і дрыжачым, але звонкім голасам некалькі разоў паўтарае:

— Мы не паны! Мы не паны!

У ТОЙ-ЖА ВЕЧАР

Прыпаўшы гарачым ілбом да акна, Янка бачыў, як вяртаецца дадому бацька. Штурхнуў калок ля брамкі нагою — віладь, злуецца.

«Раней, чым заўсёды... Можа, быў у пана?! Няхай-бы мяне лаяў пан або нават нацкаваў на мяне псоў... Мне што, толькі-б бацьку не чапалі...» — трывожна думае хлопчык.

Тым часам бацька ўжо заходзіць ў хату, ля парога здымае шапку і суконную світку. Прыгладжвае каслявай рукой валасы і раптам заўважае, што жонка ставіць на печ хлебную дзяжу. Янка стульваецца ў камячок. Хмурыцца твар у бацькі. Скупы ён стаў. Гарцамі выдае муку маці... Вось зараз пачне даваць пытлю.

Сярдзіта пытае бацька:

— Нашто хлеб ставіш? Тыдня не прайшло, як пяклі... Няўжо ўсё з'елі?! З вамі не назапасішся...

— Ды што ты, Дамінік, ці многа яго было?! Усім па кавалку — і бохана няма. У мяне вось і мука з мінулага разу засталася. Заўтра свежага напяку...

— Ой, ці засталася?!

Не паверыў бацька, сам пайшоў правяраць у клець запасы.

Янка ціхенька паклікаў:

— Мама!

Падышла і стала побач з сынам маці. Халаднаватай рукой памацала яго галаву:

— Што, Ясенька, што, любы мой?!

Расказаў ёй усё. Расказаў, куды падзеўся непачаты бохан хлеба.

— І на здароўе, ёсць-жа людзі, якім яшчэ горш, чым нам, жывецца. Калі можна ім дапамагчы, то і трэба, — адказала Бянігда Іванаўна.

Яе апанавала трывога: «Толькі-б не захварэў Янка».

(Працяг на стар. 6)

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

КАМЕТЫ

З даўніх часоў увагу чалавека прыцягвалі незвычайныя нябесныя целы — каметы.

Вялікая яркая камета, бачаная няўзброеным вокам — рэдкае відовішча.

Пачаткова сярод зорак з'яўляецца ледзь прыкметная, цьмяная пляма-чка. З кожным днём яна робіцца ўсё ярчэйшай і большай і канчаткова дасягае такіх памераў, што можна выразна разглядзець пабудову гэтага нябеснага цела. Часамі бывае яно бачанае і ў дзень, пры святле Сонца. Даўжэзны, святлівы хвост каметы цягнецца на дзесяткі і сотні мільёнаў кілометраў.

Камета рухаючыся па небе і набліжаючыся да Сонца, робіцца ўсё даўжэйшай і ярчэйшай. Распусціўшы свой святлівы хвост, камета абагае Сонца і пачынае аддаляцца ад яго. Цяпер з кожным днём яна змяншаецца, робіцца ўсё больш бледнай. Хвост скарочваецца. Мінаюць дні і нябеснае цела губляецца сярод зорак.

У мінулых стагоддзях з'яўленне каметы людзі лічылі як азнаку будучых вялікіх няшчасцяў — голаду, войнаў, «канца свету».

Чаму-ж гэта каметы так палохалі нашых продкаў? Можна здагадацца, што неспадзяванасцю з'яўлення і сваім незвычайным выглядам.

Са спалохам пазіраючы на вялізную «зорку», цёмныя людзі прымалі яе часам як нябесны факел, часам зноў як страшэннага дракона з палыхаючымі языкамі, а часам, як вогнены меч, знішчаючы людзей «за грахі».

Што-ж уяўляюць сабой каметы? Лік камет у сонечнай сістэме вельмі вялікі. Як і планеты, гэтыя нябесныя целы рухаюцца вакол Сонца па акрэсленых арбітах - эліпсах (моцна выдаўжаных, замкнутых, крывых). Некаторыя каметы робяць адзін поўны абарот вакол Сонца праз некалькі год, іншыя — праз дзесяткі і сотні год, ёсць і такія каметы, якіх перыяд абароту складае тысячы год.

«Хвастатыя зоркі» маюць розныя кшталты. Яркія вялікія каметы заўсёды маюць доўгія хвасты, у якіх газы свецяцца халодным святлом. У адных хвост цягнецца ў выглядзе простай, або сагнутай паласы, іншыя маюць па некалькі хвастоў. У камеце адрозніваюць яшчэ яе галаву — найбольш яркую частку, і ядро — зорачку ў цэнтры галавы.

Як не вялікімі бываюць часам «хвастатыя зоркі», маса іх вельмі невяліка. Нават у самых вялікіх камет яна не перавышае якой-небудзь мільённай часткі масы нашай планеты. Каметы нядоўгавечныя. Пад уплывам прыцягнення велізарных нябесных цел яны ўвесь час змяняюць свае арбіты і час - ад - часу распадаюцца на некалькі частак. Прахо-дзячы каля Сонца і «распускаючы» газавы хвост, каметы трацяць сваё рэчыва.

Вучоныя даўно заўважылі цікавую ўласцівасць камет: іх хвасты заўсёды накіраваны ў супрацьлеглы бок ад Сонца. Калі гэтае нябеснае свяціла, абабегшы Сонца, пачынае аддаляцца ад яго, — спераду каметы заўсёды рухаецца яе хвост.

Такая дзіўная на першы погляд з'ява тлумачыцца тым, што сіла ціску свету на найдрабнейшыя часцінкі пылу і газу, з якіх складаюцца хвасты камет, аказваецца большай, ніж сіла прыцягнення гэтых часцінак да Сонца.

Тунель пам'ж астравамі

Пад пралівам Сіманасекі, які аддзяляе два вялікія японскія астравы Гансю і Кюсю, ад 1944 г. існуе чыгуначны тунель. Іншыя сродкі камунікацыі вымушаны карыстацца паромам. У сучасны момант будуецца тут другі паралельны тунель прызначаны для аўтамашын. Гэты тунель, даўжынёю 3.500 м праз год будзе здадзены ў карыстанне. Злучыць ён горад Сіманасекі на востраве Гансю з горадам Мадзі на востраве Кюсю. Гэтым тунелям будзе магло праязджаць каля 2.000 машын у гадзіну. Паводле даўжыні зойме ён другое месца ў свеце сярод такіх тунеляў.

Даўжэйшым ад яго тунелям ёсць пабудаваны ў гадах 1925—1930 тунель, які злучае гарады Ліверпуль і Байркенгэд у Англіі.

Цуды радара

Нашае пакаленне напэўна дачакаецца тых часоў, калі ўжо зусім не будзе дарожных катастроф. У ЗША нядаўна распачата вырабляць аўтамашыны, абсталяваныя радарнымі тармазамі. Перад халадзільнікам машыны ўмантавана радарны экран аб радыусе шырыні машыны. Другі радарны экран знаходзіцца на заднім буферы машыны з мэтай забяспечыць яе падчас задняга ходу.

У штаце Мічыган праведзена тэхнічныя выпрабаванні, якія заключаліся ў тым, што намагаліся давесці да катастрофы дзве машыны едучыя з хуткасцю 80 км/гадз. Аднак кожная машына ў акрэсленай адлегласці аўтаматычна была затарможана радарнай устаноўкай. Гэтая ўстаноўка не дзейнічае пры малых хуткасцях (меншых чым 15 км/гадз).

Ці ведаеце, што...

...самая глыбокая шчыліна ў зямлі знаходзіцца ў Каліфорніі (ЗША) і змярае каля 6 кілометраў глыбіні.

* * *

...найстаршымі на свеце раслінамі з'яўляюцца каліфарнійскія секвоі. Адна з іх вывернута ветрам мела 3025 гадоў і аб'ём 46 м.

* * *

...самай гарачай мясцовасцю з'яўляецца частка пустыні Могавэ на граніцы штатаў Каліфорніі і Невады. Тэмпература даходзіць $+50^{\circ}$ па Цэльсію. У сярэднім налічваецца там толькі ўсяго 5 пахмурных дзён, а міма таго расце там каля 500 гатункаў раслін.

* * *

...найдаўжэйшым тунелям на свеце з'яўляецца тунель сімплонскі, які злучае Швейцарыю і Італію і мае 19.823 м. даўжыні.

* * *

...найвышэйшымі будынкамі на свеце з'яўляюцца: Емпірэ Статэ Буільдінг, які мае 381 м, Маскоўскі Універсітэт — 320 м, Вежа Эйфля — 300 м і піраміда Хеапса — 146 м. вышыні.

Нават і снег прыдаўся

Амерыканскія вайсковыя інжынеры, што будуюць авіяцыйныя базы ў Грэнландыі, распрацавалі новы спосаб будаўніцтва пасадачных дарог. Да гэтага часу на ледзяным покрыве маглі садзіцца толькі самалёты з палазамі, што было звязана з вялікімі цяжкасцямі з прычыны няроўнасці рэльефа. Новы метад дае магчымасць прызямляцца нават самым вялікім самалётам.

Спецыяльная машына меле зледзянелы снег на парашок, які пасля абагравяецца. Такім чынам пакрышаны і растоплены снег утрамбоўваецца вала-пракатам. Калі так утрамбаваны растоплены снег замерзне, стаецца ён так цвёрды, як цэмент. За мінулы год такім метадам пабудавана пасадачную дарогі даўжынёю 3.500 м і шырынёю 70 м. Прызямляецца на іх і стартуе вялікі самалёт «Дугляс Глабмастэр», які важыць 68 тон.

Вялікай зручнасцю новага метада з'яўляецца хуткасць і таннасць будовы. За 72 гадзіны можна пабудаваць пасадачную дарогу для вялікага самалёта.

Лось у Кампіноўскай пушчы

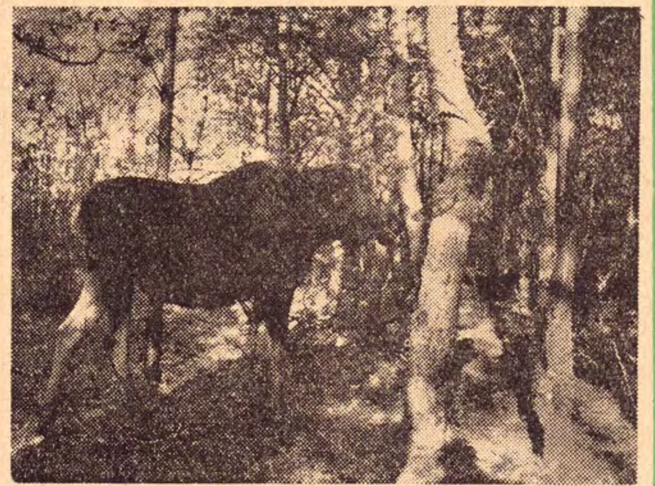

У 1951 годзе завялося іх там усяго толькі тры штукі, а сёння ў рэзервацe жыве аж 22 штукі гэтых прыгожых, рэдкаспатыканых у Еўропе звяроў.

На здымку: — Васьмігадовая самка — «Каліна».

ЦАФ. Фото — Кандрацкі.

Новая эпоха

Электрычныя гадзіннікі, сілкаваныя токам з маленечкай батарэйкі велічынёю гузіка ад кашулі (хапала яе на год), не кажучы ўжо аб спружынных гадзінніках, — хутка стануцца смешным анахрызмам.

Прадстаўнік вядомай швейцарскай фірмы «Лёнгінэс» заявіў, што на працягу бліжэйшых дзесяцi год знойдуцца ў паўсюдным карыстанні электронныя гадзіннікі сілкаваныя выключна радыёвымі хвалямі.

Калі будзе распачата масавая вытворчасць гэтых гадзіннікаў — будуць яны значна таннейшымі ад сучасных гадзіннікаў.

Прэміі імя народных паэтаў Беларусі

Згодна з прапановай праўлення Саюза пісьменнікаў БССР у рэспубліцы ўстаноўлена адна прэмія імя Янкі Купалы — 25 тысяч рублёў за найлепшыя драматычныя і паэтычныя творы і адна прэмія імя Я. Коласа таксама 25 тысяч рублёў за самыя лепшыя творы прозы і літаратурнай крытыкі.

Прэміямі будуць узнагароджаны найлепшыя творы беларускай літаратуры, якія карыстаюцца шырокім прызнаннем грамадства.

Кулінарыя

Начынка для пірагоў і піражкоў

Салёныя грыбы вымачыць на працягу 2 гадзін у пакаёвай вадзе, адкінуць на сіта і даць сцячы вадзе, грыбы дробна парубіць і падсмажыць на масле. Адварыць лушчаны гарох, адкінуць яго на друшляк і прапусціць праз мясарубку. Асобна падсмажыць дробна нарубленую цыбулю, змяшаць з грыбамі, дадаўшы перцу па густу.

На 500 г грыбоў, 200 г. гароху, 2 сталовыя лыжкі топленага масла або алею, 1 галоўку рэпчатай цыбулі, перац — па густу.

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана

(Працяг са стар. 5).

Хлопчык, хвалюючыся, кусаючы пасмаглыя губы, гаворыць:

— Скажу тату ўсё-ўсё, як было. Няхай б'е мяне або з хаты прагоніць. У клець я больш ніколі сам не пайду, мама!

— Маўчы, Ясенька, маўчы. Я-ж ведаю: не папытаўшыся ў мяне, ты сам нічога не возьмеш. Зрабіўся чэрствым наш тата з-за сваіх няўдач. Не зразумее... — абдымае яго маці, туліць галаву да грудзей. — Глядзіць цяпер у клеці, муку перамярае. Але ўся на месцы... Я-ж сама поўны гарнец ад пані прынесла, для яе-ж воўну ўначы прала. Ёсць мука. Вось спяку і зноў будзем з хлебам.

Ахопленая ўспамінамі перажытага дня, Бянігда Іванаўна расказвае сыну:

— Ужо як яна правярала! Пярсцёнак свой з мезенца зняла, пад яго маю пражу заклала. Тады зноў той пярсцёнак на палец надзявае. Я гляджу ды сама сабе разважаю: ні села ні пала, захацела баба сала. Як не адзенецца той пярсцёнак, не спадабаецца пані мая праца...

— Чаму не спадабаецца? — Янка абедзвюма рукамі абдымае маці, нібы хоча абараніць яе ад усіх няшчасцяў.

— Бо ніхто ёй яшчэ не дагадзіў, — ціха адказвае маці, а шчаслівая ўсмешка на яе твары не пасуе да сумных слоў, і Янка ўжо прадбачыць добры канец.

— А пярсцёнак пані надзела! — радасна працягвае ён. — Ніхто лепш за цябе не зробіць, праўда, матуля?

— Кожная справа свайго майстра чакае... А ты забудзься на тое, што было, не гаруй. Пайду вячэру збіраць. Павячэраем тата, падабрэе...

Янка заплюшчыў вочы, а перад ім зноў маці. Няма на свеце яму нікога больш блізкага і роднага, чым яна. Як ні шукай, не выявіў прапажы Дамінік Ануфрыевіч. Павячэраў з сям'ёй. Пачакаў, пакуль гаспадыня прыбярэ са стала. Потым паклікаў маці, паказаў месца каля сябе — садзіся.

Ні жывы ні мёртвы Янка вачэй не зводзіць з бацькі.

«Чаго-ж ён марудзіць, адразу-б ужо гаварыў, якое пакаранне прыдумае... Чаго патрабуе пан?..»

Не разумее хлопчык: злуе бацька ці не? Заўсёды ён цяпер пахмуры, заклапочаны. Глядзіць перад сабой, нешта абдумвае. То на маці паглядзіць, то з яе перавядзе вочы на Янку.

Цягнуцца хвіліны. Не спяшаецца Дамінік Ануфрыевіч. Пацёршы далонню лоб, загаварыў спакойна, абдумваючы кожнае слова:

— Кінь перад сабою — знойдзеш за сабою... Надумаўся я выводзіць Янку ў людзі... Па здароўю ён слабы. Трэба яго грамаце вучыць, хоць канторшчыкам будзе... Ды вось выдаткаў не абярэшся... Прыйдзецца ўжо ў тым-сім адмаўляць сабе... Хто глядзіць вокам, той не пойдзе бокам...

Абапёршыся на стол локцямі, Бянігда Іванаўна толькі зрэдку ківала галавой. Упершыню Янка заўважыў, якая яна прыгожая. Прадаўгаватыя матавы твар з пяшчотным румянцам, невялікі роўны нос, а вочы... Здавалася, незвычайнае святло выпраменьвалі яны, саграваючы ўсё вакол. Светлыя гладкія валасы схаваны пад хусткай, павязанай вакол галавы. Увесь убор яе складаўся з палатнянай вышыванай кашулі, такога-ж фартуха ды паласатага ў дробныя зборкі андарака. Усё вытканa сваімі рукамі, якія не баяцца ніякай працы. Мілая мама! Сядзіць не зварухнецца, слухае. І ведае Янка: яна на ўсё згодна, ва ўсім сабе адмовіць, толькі было-б добра яе сыну.

— Добра-б у школу аддаць, — гаворыць далей Дамінік Ануфрыевіч.

Янка і маці збянтэжана пераглядваюцца. Школ паблізу няма. Надумаецца бацька, адашле ў мястэчка. Ды як-жа могуць яны жыць у разлуцы! Гэтую трывогу рассейваюць бацькавы словы.

— Аб школе і думаць няма чаго, далёка... А вось у суседнім фальварку ёсць у мяне на прыкмеце пісьменны чалавек. Думаю, за плату згодзіцца яго навучаць...

— Заплоцім! Усё, што скажа, заплоцім! — падхапіла Бянігда Іванаўна.

(Працяг будзе).

Як святкаваць купалаўскія дні

Падаем да выкарыстання далейшыя прапановы, як можна адзначыць памяць аб вялікім паэце — Я. Купале.

Напрыклад можам арганізаваць выстаўкі беларускага народнага мастацтва Беласточчыны.

Гэткую выстаўку арганізаваць не цяжка. Колькі-ж то ў нашых вёсках робіцца розных вышывак, гафтаў, мярэжак, колькі тчэцца розных цудоўных дываноў! Колькі ёсць самадзейных мастакоў, рысавальшчыкаў, разьбяроў і іншых мастакоў, аб якіх, па-за іх вёскай, ніхто не ведае.

Сабраць вось найцікавейшыя ўзоры і працы народнага мастацтва і зрабіць з іх выстаўку! Напэўна будзе захапляюча цікавай.

Яшчэ лепш арганізаваць выстаўку з прац, спецыяльна падрыхтаваных народнымі мастакамі на купалаўскі юбілей.

Выстаўкі народнага мастацтва павінны знайсці шырокае прымяненне ў купалаўскія дні. Кожны вясковы клуб, нават невялікая група моладзі ў вёсцы і мястэчку можа гэта зрабіць.

Пажаданым было-б падрыхтаваць павятовыя а нават ваяводскую выстаўкі беларускага народнага мастацтва Беласточчыны.

Змагаймася з цемрай

29 красавіка г. г. загарэлася хата ў вёсцы Стараўляны, Сакольскі павет ад грому. Неўзабаве прыехалі пажарнікі, але людзі выскачылі з сякерамі, падынялі глум і не хацелі дапусціць, каб пажарнікі гасілі агонь, бо гэта па-іхняму, кара ад Бога, а Богу нельга супрацівіцца. У выніку таго згарэла 6 дамоў, некалькі пунь, абораў. Гэткі сам выпадак, нават у гэты самы дзень, быў у вёсцы Шуляшава ў Дуброўскім павеце. Людзі таксама не дапусцілі тут пажарнікаў. У мінулым годзе гэткае здарэнне было ў Бельскім павеце. Тут людзі хацелі нават самаход вывярнуць, калі гэта не ўдалося, парэзалі пажарныя шлангі.

Вось якая цемра пануе яшчэ ў некаторых вёсках на Беласточчыне.

*

Ваяводская пажарная камендатура ведае, дзе штогод найбольш будынкаў загараецца ад перуна. Гэта паветы: Бельскі, Сакольскі, Высока - Мазавецкі, Моньскі і часткова Ламжынскі.

Сёння можна забяспечыць будынкі ад грому. Трэба закласць громаадводы.

Дагэтуль громаадводы змяшчана на высокіх стаўбах, але не прынасілі яны карысці. Цяпер закладаецца гэтак званыя антэнавыя громаадводы. Антэнавы громаадвод вельмі проста збудаваны. Галоўным матэрыялам з'яўляецца тут драцяная лінка, толькі бяда, што нажаль яшчэ трудна дастаць яе ў нас.

Вёскі, дзе будынкі стаяць адзін побач другога павінны звярнуць асаблівую ўвагу на пабудову громаадводаў, бо там ад аднаго будынка могуць загарэцца ўсе.

У справе громаадводаў можна звяртацца ў Ваяводскую пажарную камендатуру ў Беластоку, або ў кааператыў «Стражак» — Беласток, Плошча 10-цігоддзя.

А. О.

18 кінoперасовак абслугоўвала ў мінулым годзе 436 мясцовасцей у Беластоцкім ваяводстве і далі на вёсках 11.546 сеансаў.

У гэтым годзе за 1-шы квартал далі яны ўжо 2 292 сеансаў. *Р.*

Сяляне Скупава будуюць маставую

Вёска Скупава (Гайнаўскі павет) знаходзіцца на ўзлессі Белавежскай пушчы. Аколіца мае маляўнічы выгляд.

Калі наступіць вясна — зазеляняюць дрэвы і зашчабечуць вясёлыя птушкі і наогул тут вельмі прыгожа, але гэта не цешыць жыхароў Скупава, бо тады на вуліцах столькі балота, што нельга нават да суседа прайсці.

На здымку: Іван Падляшук кладзе брук. Памагае яму А. Скепко вучань V кл. і Веслаў Кісялеўскі

Паўтаралася гэта ў кожную восень і вясну, у кожную сырую пагоду.

На другі год гэта ўжо не паўторыцца, таму што жыхары Скупава выдалі вайну балоце. Хутка ачысцілі вуліцу з кладак, па якіх скакалі і затым грамадою ўзяліся будаваць новую вуліцу.

Найбольш дапамагае старшыня Грамадскай рады ў Нараўцы тав. Сяргей Ціханюк.

На вуліцы штодзень відаць фурманкі, каторыя выконваюць падняты чын доўгатэрміновы ўхвалены самымі жыхарамі.

Кожны з задавальненнем глядзіць на першую работу і ахвотна прыступае да выканання свайго абавязку. Першы выканаў свой абавязак К. Кісялеўскі.

Жыхарам Скупава жадаем добрых успехаў у працы.

ВІТАЛІ НОВІК
Скупава

На сцэне тэатра ім. Ал. Венгеркі

У панядзелак (6 мая) Беларускі народны калектыў песні і танца, пасля шматлікіх выступленняў у розных мясцовасцях Беласточчыны — выступіў першы раз у Беластоку ў тэатры ім. Ал. Венгеркі. Калектыў даў два канцэрты.

Ужо першай прывітальнай песняй хор здабыў сабе сімпатыю гледачоў.

Амаль усе нумары праграмы, публічнасць узнагароджвала доўгатрывалымі апладысментамі пераходзячымі ў «біс».

Гэты малады калектыў можа стацца сапраўды думай беларускага насельніцтва. (зб)

Новыя кіраўнікі ГС Міхалова

Ужо два разы пісалі мы аб зладзействе, манках, п'янстве і іншых гісторыях у Міхалоўскім ГС-е Так склалася, што трэба пісаць яшчэ раз.

14 красавіка г. г. адбыўся агульны сход членаў ГС — Міхалова, на якім выбрана новае праўленне ГС. Шахрайская шайка Шымкоўскага ўсімі сіламі намагалася ўтрымацца на сваіх пасадах

Шымкоўскі і яго сябры праз увесь час агітавалі сваіх прыхільнікаў, каб тыя ізноў абарапялі іх асобы, але сумленныя людзі, якія імкнуліся раскінуць гэтае заскарузлае зладзейскае гняздо таксама не далі спуску.

Людзі прыехаўшыя на сход з абурэннем выступілі супроць зладзейскай шайкі, падвяргалі вострай крытыцы (ГС—Міхалова мае 300 тысяч манко), заяўляючы аб неабходнасці ўвядзення змен у праўленні ГС.

Вялікі шум падняўся, калі дайшла справа да адабрэння адступаючага праўлення. Большасць прысутных катэгарычна патрабавала аддаць пад суд такое праўленне, каб прыцягнуць да адказнасці за зладзействa.

Тры разы праводзілася галасаванне.

Шымкоўскі вылазіў са скуры, каб перайшла яго кандыдатура. Выбрана зусім новае праўленне і новых кіраўнікоў.

На старшыню выбрана грам. Кіраеўскага, на намеснікаў старшыні — грам. грам. Філіпчука і Ігнатовіча.

Нялёгкая задача стаіць цяпер перад новымі кіраўнікамі ГС Крамы абцяжаны тысячамі манка, усюды закаранілася п'янства, злоўжыванні і ашуканствы. Шымкоўскі і яго хеўра пачынаюць дзейнічаць патаемна як краты. Але насельніцтва верыць, што новыя ўлады парадзяць сабе з гэтым і давядуць усё да парадку .

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

Клопаты нашай вёскі

У нашай вёсцы праведзена электралінію. Жыхарам Нараўкі цяжка і прыкра глядзець на яе, таму што электрычнае святло мае толькі станцыя, а вёска не мае.

І яшчэ адна справа. У нашай вёсцы няма клуба. Моладзь не мае дзе зыйсціся, пагуляць у шахматы, ці пачытаць газеты. Адзінай «культурнай» забавай з'яўляюцца толькі карты і гарэлка. Каб быў клуб — магчыма, што моладзь менш піла-б гарэлкі і менш гуляла-б у карты. На клуб можна было-б выкарыстаць памяшканне на вакзале Нараўка. Можна было-б карыстацца там радыёапаратам, шахматамі і г. д. Трэба толькі, каб улады чыгункі пазволілі.

МІХАСЬ БАРЭЧКА
Нараўка
Гайнаўскі павет.

Можна завочна здабываць вышэйшыя настаўніцкія кваліфікацыі

Настаўнікі Пачатковых школ, якія маюць прынамсі гадовую практыку ў школе, выхавацельніцы дзіцячых садоў і іншыя педпрацаўнікі могуць не адрываючыся ад работы здабываць вышэйшыя кваліфікацыі ў Завочным настаўніцкім студыі ў Беластоку ў напрамку: польскай і беларускай філалогіі, матэматыкі і фізікі.

Заявы трэба кіраваць толькі службовым парадкам у дырэкцыю ЗНС у Беластоку вул. Міцкевіча 2, далучаючы:

1) уласнаручна напісанную біяграфію,

2) адпіс метрыкі нараджэння,

3) пасведчаную персанальную анкету,

4) адпіс атэстату сталасці,

5) апінію з месца працы,

6) 2 фатаграфіі.

Тэрмін уступнага экзамену аб'явім дадаткова.

Мы думаем, што наш заклік тут непатрэбны. Справа далейшага здабывання кваліфікацыі была вельмі шырока абмяркоўвана на з'ездзе настаўнікаў у Белавежы.

Думаем, што кожнаму настаўніку залежыць на гэтым, каб пашырыць свае веды.

Складчыны на Выдавецкі Фонд Беларускага грамадска-культурнага таварыства

36. Г. Ляшэўскі — Войшкі	0,60	зл.
37. Г. Бернаковіч — Седліска	5,00	„
38. О. В. — Беласток	21,60	„
39. М. Канапацкі — Варшава	100	„
40. Волчык — Семятычы	10	„
41. Токаюк — Семятычы	10	„
42. Куклінскі — Беласток	10	„
43. А. Кавальчук — Беласток	50	„
44. М. Корэц — Латковіцы	20	„
45. Ф. Кізевіч — Беласток	100	„
46. Бернаковіч — Седліска	20	„
47. М. Лебедзінскі — Беласток	100	„

Агульна ад закліку на выдавецкі фонд унесена: **4202 зл. 70 гр.**

Просім далей нашых чытачоў уплочваць добраахвотныя складчыны на развіццё беларускага друку ў Польшчы.

Грашовыя складчыны ўплочвайце:

Konto PKO Nr 12-9-165 w Białymstoku — Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego z zaznaczeniem „Fundusz Wydawniczy".

Следам нашага артыкула

«Ці-ж-бы Ваяводскаму праўленню землябробства падабалася несправядлівасць» пад такім загалоўкам у № 10 (54) «Нівы» была надрукавана інфармацыя аб тым, што ў вёсцы Парцава (Бельскі павет) была праведзена ў мінулым годзе глебазнаўчая класіфікацыя зямлі, якая выказала што няма там толькі II і III гатунку зямлі сколькі было ў рэестрах. Аднак у гэтым годзе падатак сялянам прышоў паводле старой класіфікацыі.

У адказ на нашую інфармацыю Ваяводскае праўленне землябробства выясняе, што «жыхары вёскі Парцава атрымалі наказы на падатак першай раты паводле старой грамадскай класіфікацыі, але ўсёй падатак 1957 года будзе аблічаны на аснове глебазнаўчай класіфікацыі». (мх)

АДКАЗЫ РЭДАКЦЫІ

Адзін з нашых чытачоў прыслаў ліст у якім піша:

«Мой сусед мае палахлівага каня. Аднойчы запражаны ў воз конь суседа спалохаўся чагосьці, сарваўся з прывязі, выбег на вуліцу і завярнуўшыся ў мой панадворак ударыў мяне аглоблёй, збіваючы з ног.

У выніку гэтага здарэння ў мяне быў зломаны абойчык не лічачы іншых пакалечанняў. Я лячыўся праз тры тыдні ў шпіталі, а пасля праз цэлы месяц быў няздольны да працы і мусіў наймаць іншых. Калі звярнуўся да гаспадара (каторага конь мяне стратаваў), каб ён звярнуў мне прынамсі кошты лячэння — то гэты адмовіўся і паясніў, што ён тут не пры чым, бо конь быў добра прывязаны, а спалохаўся не з ягонай віны, што я сам вінаваты, бо бачучы, што бяжыць конь, павінен быў уцякаць. У сапраўднасці-ж, калі я агледзіўся ўцякаць было позна.

Ці прыслугоўвае мне права да адшкадавання? Куды мне з гэтай справай звярнуцца?».

АДКАЗ: Паводле абавязваючага права ўласнік жывёліны адказвае за шкоду, якую яна прычыніць і то незалежна ад таго, ці гаспадар яе на гэта накіруе (прыкладна пацкуе кагось сабакай), ці яна зробіць шкоду ўцёкшы ад гаспадара.

У даным выпадку гаспадар адказвае за каня. Ён не павінен быў пакідаць самога каня, тым больш, што быў ён палахлівы і не будзе магчы бараніцца тым, што конь спалохаўся не з яго віны. Ён не можа таксама бараніцца тым, што пакрыўджаны не ўцёк, хаця і мог гэта зрабіць. Бо калі ў сапраўднасці была магчымасць — аб'ектыўна бяручы — уцячы ад каня, то ў практыцы — гэта ведама кожнаму нармальнаму чалавеку — ад неспадзяванай небяспекі пакрыўджаны мог страціць арыентацыю і трапіць пад воз. За гэта нельга вініць пашкадаванага.

У даным выпадку пакрыўджаны можа даходзіць звароту ўсіх коштаў лячэння і ўсіх страт, якія ён меў з прычыны няздольнасці да працы.

Справу трэба накіраваць у Павятовы суд таго павета ў якім жыве адказчык г. зн. уласнік каня.

У Заходняй Германіі размешчаны вялікія склады атамнай зброі. *(З друку)*

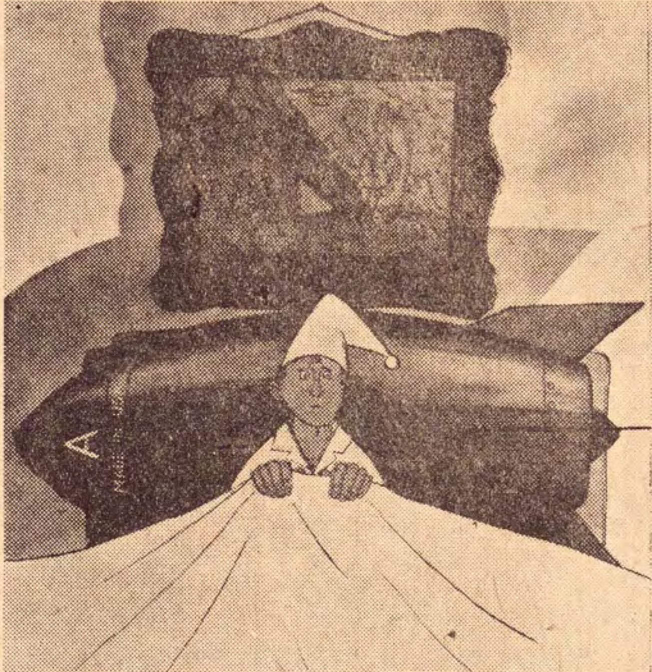

І пасля гэтага амерыканцы жадаюць мне спакойнай ночы. (Кракадзіл)

Штучнае мастацтва

Падумайце, людцы добрыя, што-ж гэта ў нас робіцца. Некаторыя вучоныя людзі забылі пра пачуццё памяркоўнасці, згубілі здольнасць ацэньваць прыгожасць.

Хопіць паглядзець на пераплёты кніжак у вітрынах з безгустоўнымі рысункамі мастакоў, каб пераканацца аб гэтым.

Вядома, мы не маем прэтэнзіі да Уніхоўскага або Мартына Шанцяра ў якіх сабака да сябе падобны і людзей яны не рысуюць з адным вокам і двума насамі. Затое-ж «гвардыя» фармалістаў, сурфалістаў, абстракцыяністаў імкнецца заглушыць любоў да прыгожасці. Малюнак Віткевіча «Сон» прадстаўляе сабой склад металалому. Некаторыя бачаць у гэтым эфект. Мы не разумеем, які эфект, калі ў мастака ў галаве дэфект.

Падобныя мастакі на Я. Матэйку глядзяць звысоку, Шышкін для іх шчаня, а Рафаэль — — муха. Для іх Пікаса — апостал, а абстракцыянізм — евангеліе. Зрэшты сучаснаму мастаку не абавязкова трэба ўмець рысаваць, ведаць законы перспектывы, улічаць гушчыню паветра і ігру светаценей.

Забыты кіноартыст Макс Ліндэр дэманстраваў сваё мастацтва: палову палатна замазваў сінькай — гэта было мора, прыклейваў чорны ласкут, атрымоўвалася лодка, над ёю прымацоўваў хустачку — парус. Потым адыходзіў, прыцэльваўся і кідаў яйкам. Жаўток прыліпаў — атрымоўвалася сонца, а бялка ўтварала воблакі.

Цяпер мастакі не трудзяцца надта многа. Проста возьме прывяжа нейкую нітку аслу да хваста, асёл хвастом махае, рысуе, а мастак потым падпісвае пад карцінай.

Пры капіталістычнай уладзе мастацтва служыла для буржуазіі, а цяпер — для мас.

Калі працоўнасялянскія масы не разумеюць псеўдамастацкай мазні — дык для каго ле рысаваць?

Мастакі абураюцца, што на рынку прадаюцца нарысаваныя сінія лебедзі плываючыя па ружовым возеры. Аднак у гэтай хаўтуры дзяўчына не падобная на бульбяную салату і дзеля таго людзі купляюць тыя кал ! ціны.

Хто бачыў «Бітву пад Грунвальдам» той прыпамінае сабе, што там кожны персанаж перажывае падзею. У вачах крыжаносцаў паказаны жар паражэння. «Малы» талент Матэйкі абмежаваўся да паказання жаха ў гэтых вачах.

«Вялікі» талент сучасных мастакоў паказвае нам жах на цэлым палатне і пад уплывам гэтага жаха мы ў паніцы ўцякаем ад кожнай абстракцыйнай карціны.

І добра робім.

Хай гэтыя мастакі пакідаюць сабе на памяць свае малюнкі. Аб іх і патомкі добрым словам не ўспомняць.

Дзядзька Лявонь

Цікавы дослед

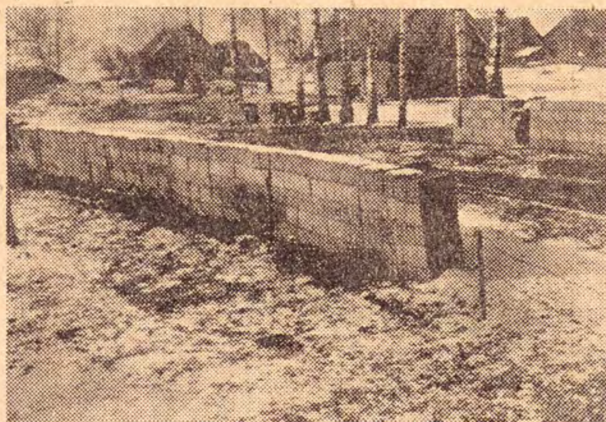

Аддзел Культуры ў Саколцы праводзіць цікавы дослед. Дапамог ён зрабіць сялянам з Ячна 1 500 пустакоў. На гэта ўжыта каля 2 тон цэменту. Калі пустакі за пяць год не рассыплюцца, будзе пабудаваны вясковы клуб. *Фото — А. О.*

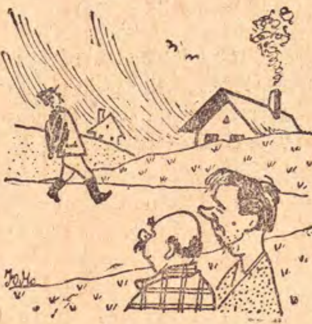

— Чаго наш Сцяпан ганарыцца?

— Ня ведаеш? — кукурузу пасадзіў.

У судзе

Суддзя: — Ці абвінавачаны быў ужо караны?

Падсудны: — Не, пане суддзя.

Суддзя: — Сапраўды? Штось я прыпамінаю, што недзе абвінавачанага бачыў.

Падсудны: — Вось гэта праўда, пане суддзя. Я працую ў характары дазорцы ў рэстарацыі і некалькі разоў мне даводзілася пана суддзю п'янага дамоў адвозіць.

Чыё ...

Злодзей вярнуўшыся дамоў пасля адседкі пяці год турмы бачыць, што жонка сядзіць пры калысцы ў якой ляжыць некалькімесячнае дзіцё. Здзіўлены ён забыўшыся прывітацца сур'ёзна пытае жонку:

— Чыё гэта дзіцё?

— Маё — адказвае спакойна жонка — а калі-б ты быў чэсны чалавек, дык было-б і тваё.

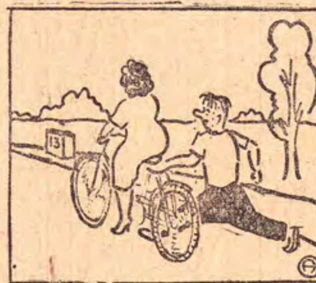

Яны рыхтуюцца да фестывалю...

НАРОДНЫЯ ПАГАВОРКІ

Дзярэ як воўк кабылу.

Дзе дровы рубаюць — там трэскі ляцяць.

Дзе чуюць — там начуюць.

Лепш з добрым згубіць, ніж з кепскім знайсці.

Добры і слова паслухае, а ліхі і кія не.

КАНДРАТ КРАПІВА

Дзед і баба

(байка)

Ехаў Дзедка на кірмаш,
З ім на возе — Баба.
Конік з выгляду — дарма,
Ды цягнуў ён слаба:

Меў не болей двух гадоў,
Як суседзі кажуць.
Баба-ж тая — сем пудоў.
Сама меней, важыць.

Пад узгорак або ў гразь —
Конь насілу возьме,
Стала Баба памагаць...
Седзячы на возе.

Што-ж, каню другі гадок,
Дык яна — за білы
Ды нагамі ў перадок
Пхне, як мае сілы.

— Кінь, дурная, бо зганю! —
Дзед тут Ба кажа:
— Ты паможаш так каню,
Як хваробе кашаль.

— Ах ты, ёлапень стары! —
Баба Дзеда лае! —
Стой-жа тут, хоць ты згары!
Мне бяда малая.

Потым — гоп яна з калёс,
Села ля дарогі,
І каня, як чорт панёс, —
Дзе ўзяліся й ногі!

Ва ўстановах часам ёсць
Вось такія-ж «бабы»:
Здэцца, й робяць яны штось,
Але справы — слабы

Ды такая не ўцячэ!
Скажам ёй нарэшце:
— Мо' без вас было-б лягчэй?
Паспрабуйце злезці!

ЗАГАДКІ

Дзесяць ног, шэсць вачэй, тры галовы ў адзін бок. *(Араты з парай валоў)*

Ляжыць ніжэй ката, стаіць вышэй каня. *(Дуга.)*

Сяджу на нагах, а хаджу на галаве. *(Цвік у падэшве бота.)*

Прыйшоў вол, выпіў рады дол. *(Мароз.)*

У куточку стаіць смерць у чарапочку. *(Стрэльба:)*

Круглае пукатае, навокал махнатае, як бяда запячэ, то вада пацячэ. *(Вока.)*

Ні канём едзе, ні пугай паганяе і на смерць паглядае. *(Едзе лодкай, паганяе вяслом і паглядае на ваду.)*

ШАХМАТНАЯ ЗАГАДКА

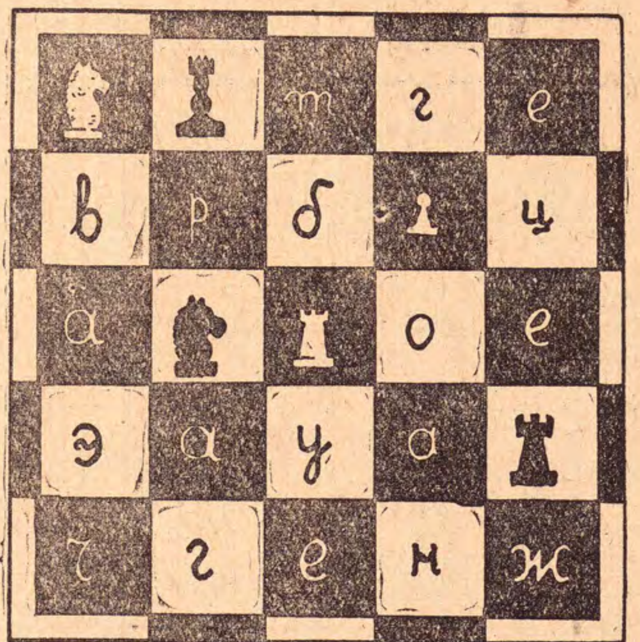

Паступаючы рухам шахматнага каня, прачытаеце вядомую беларускую прыказку, якая была ўжо надрукаваная ў «Ніве».

Сярод чытачоў, якія да 25 мая г. г. прышлюць правільныя развязкі, будзе разлясавана 10 кніжных узнагарод. Р.

Развязка адгаданкі з 15 нумара «Нівы»

Развязка мае некалькі вар янтаў а між іншымі такія:

10		6		13		11		1		8
12		8		11		12		5		13
3	9	5	7	1		2	7	3	9	4 і г. д.
		4						6		
		2						10		

Кніжныя ўзнагароды атрымалі:

1. Мікола Шыла — Беласток. 2. Алесь Яноўскі — Нова Руда. 3. Галя Міхальчук — Варшава. 4. Міхась Аўсейчык — Гарадок. 5. Міхась Панасюк — Студзіводы Бельскага павета. 6. Рыгор Харкевіч — Новае Васова, Кашалінскае ваяводства 7. Уладзімір Вярбіцкі — Бельск - Падляскі 8. С. Чэрнышэвіч Мінск БССР. 9. Марэк Вэнц — Нова Руда, Вроцлаўскае ваяводства. 10. Ніна Сяменюк — Крывая, Бельскага павета.

Узнагароды высылаем поштай. Р.

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA" Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Białymstoku. Adres redakcji: Białystok, ul. Manifestu Lipcowego 25. tel. 25-89. Warunki prenumeraty: miesięczna — 2.40 zł; kwartalna — 7.20 zł. półroczna 14.40. roczna 28.80. Prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze. Wydawnictwo: RSW „Prasa".
Prenumeratę ze zleceniem wysyłki zagranicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa. Należność wpłacać na konto PKO I-6-100024 Warszawa. Cena prenumeraty z wysyłką zagranicę wynosi: kwartalnie 10,15 zł, półrocznie 20,30 zł, rocznie 40,60 zł. Druk Białostockie Zakłady Graficzne, Nakł. 5000 T-10